

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 397.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, szeptember 17.

Olton átkelt oláh ezred visszavetése.

— Nagy aranyu harcok az olasz fronton. —

Budapest, szeptember 16. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Románia elleni harcvoxal:

Fogarasnál egy román ezredet, mely átkelt az Olton, visszavetettünk. Köhalmiól északra biztosító csapataink sikerrel álltak meg a harcokat. A Hát-szeg mellett vívott, tegnap már jelentett harcokon kívül különben nincs más különös esemény.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

A Czerni-Czeremosz felső folyásánál helyenkint heves ágyuharc.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadszoportja:

Tarstyánszky vezérezredes hadserege nehéz tüzérségi tűz alatt áll.

Olasz harctér:

A Karszt-fensíkon a csata egyforma heveességgel szakadatlanul tart. Az olaszoknak a legerősebb tüzérségi és aknavető tüzrelvvel támogatott gyalogsági támadásai újra a Vippach és a tenger közti egész harcvoxalra irányultak. E szakasz északi szárnyán az ellenség jelentéktelen tényereséget ért el. Itt vonalunk Sar-gradó di Marrához keletre vonul. Máskülönbén a harcvoxal, hála csapataink szívós kitartásának, változatlan. Otszáz olaszt foglyul ejtettünk, három gépfegyvert zsákmányoltunk. A Vippachtól északra a tüzérségi tűz egész a Krnig a harcvoxal legtöbbször részére kiterjedt. Egy Görztől keletre, a Rózsavölgytől délre fekvő állásaink ellen intézett támadás tűzünkben nem tudott tért nyerni. Flitschnél is igen megélenkült az ágyutűz. A tiroli harcvoxalon az ellenség a Fassani gerincet támadja. A Cira di Ceve-Coltó-Rondoi szakaszon tüzérségünk tüzének hatása megakasztotta az ellenség előretörését. A Csanád melletti csatákban, a csüestől nyugatra eső szakadékokban sikerült támaszpontot elfoglalni.

Délkeleti harctér:

Csapatainknál nincs semmi újság. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Fut az oláh.

Szófia, Berlin, Budapest, Konstantinápoly lobogó díszben uszik. A paloták ormain lengő színeken mosolyogva siklik végig a szeptemberi napsugár. Lennt az utcákon négy országon keresztül nemzeti himnuszok hangja zeng s csodálatos kardal ütemei harsogják túl az ágyuk dörögését...

Amit kértünk, amire vártunk, amiért imádkoztunk: mind betelik, mint a legszebb álmódás... Fut az oláh hadsereg, mint a megriadt nyáj, amelyet villámcsapások ostora kerget. Megállani sem tud, mert özönlik utána a felfegyverzett bosszúállás, az ártatlanul kiontott vérnek sikoltó tengere.

Hol vagytok fennhéjázó oláh uszítók, utcai kikiáltók, elbolondított népetek halálhírnökei? Hol vannak a beigért győzelmek, szófiai marsok, nagyhatalmi álmok? Zeng-e oláh himnusz Bukarest utcáin, katonazenekar lelkesítő dalát éneklék-e most is? Bukaresti palotákon ölelkezik-e még sasos orosz zászló az oláh színekkel? A francia követpalotája elé tódul-e még a nép s örömrivalgással köszönti-e most is? Hiszitek-e még, hogy sáros bocskorotok odatörlitek a bolgár s magyar zászlók háromszín selymébe?!

Ferdinánd király ur, légvárak boldondja álmódik-e még a Tisza tájékáról, Erdély cimerebe gravírozott trónról, győztes hadseregről?

Hol ez a hadsereg? Egyik része fut már, menti a menthetőt: pusztá rongy életét. Előtte városok, falvak népe örjög, mind rohanna fel a futó hadsereggel biztosabb világba. Bukarest már üres, Jassy a főváros: gögös királyasszony odahívja férjét. S Ferdinánd király ur hamarabb érkezik, mint ahogyan várták. Entente diplomaták, kujtorgó bojárok, sáros utcanépe, síró gyerektábor, jajgató asszonyok mind-mind oda mennek egy kis vihartépett vidéki városnak ömlő fala közé...

Ezalatt lent délen a német óriás, a korszakos vezér bolgár és török haddal pozdorjává tördel minden oláh reményt. Hadosztályok teste véres-sáros föld lett, dühös oláh ágyu ártatlan ércdarab, ugató gépfegyver földre rugott lim-lom. Így mennek előre dallal, diadallal, új történelmünknek virágos kapuján így haladnak át most német, bolgár s török testvéreink. Hajtsuk meg előttük lobogónkat mi is. Egy patakba ömlő ósturáni vérünk indítsa bennünket testvér-ürelésre. (c)

Döntő győzelem

Dobrudzsában.

(Husz angol és francia hadosztály támad a Sommenál. — Hát-szeg alatt elfoglalt oláh állások.)

Berlin, szeptember 16. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Albert württembergi herceg vezértábornagy arcvonala:

Amint az előző napokban több ízben, úgy az ellenség tegnap is eredménytelenül lőtte a tenger felől Vestendét. Az Ypern hajlásban és Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadszoportjának északi részén az ellenség élénk tüzérségi és járőrtevékenységet fejtett ki. A Somme-csata tegnap különösen heves volt. Körülbelül husz angol és francia hadosztály a legnagyobb heveességre fokozott tüzelés után az Ancre és a Somme arcvonal ellen erős támadást intézett, heves viaskodás után Courselette, Martinpütche és Flers falukon át visszanyomtak bennünket. Comblest erős angol támadásokkal szemben megtartottuk. Tovább délre a Sommeig a támadásokat, részben csak közelharcban, visszavertük véresen. A Sommetől délre, Barleuxtól Peniecourtig, visszavertük a francia támadást. Nehány árokfőért folyik a harc. Hat ellenséges repülőt lelőttünk, közülök egyiket Wintgens hadnagy, kétőt Bölcke kapitány, aki immár huszonhat repülőgépet tett harcoképtelenné.

A német trónörökös arcvonala:

A Maastól keletre a harci tevékenység néhány sikertelen francia kézigránát támadáson kívül mérsékelt keretek között maradt.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvoxala:

Nem volt különös jelentőségű esemény.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvoxala:

Csak a Kamieniec magaslaton a Kárpátokban került a sor élénk ágyuharcokra. Egyébként a helyzet változatlan. Erdélyben Fogaras felett a románok átlépték az Oltot. Fogarastól északnyugatra átkelt ellenséges csapatokat megtámadtunk és visszavetettük, lejjebb meghúsvítottuk az átkelési kísérleteket. Hát-szegtől délkeletre elfoglaltunk román állásokat és visszavertünk ellentámadásokat.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadserege portja

Döntő győzelem koronázta Dobrudzsában az ügyesen és erélyesen vezetett hadműveleteket. A német, bolgár és török csapatok üldözik a megvert orosz és román haderőket.

Macedóniai hadszíntér:

A Malkanidza elvesztése után a bolgár csapatok egy új előkészített védelmi vonalra helyezkedtek. A Moglena arcvonal ellen a Posar és a Preslap magaslat között intézett ismételt szerb támadások megghiusultak. Vardartól keletre nincs újság. Ludendorf, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

„Les Hongrois.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hogy az entente-sajtó állandóan a maga céljaira használja ki a magyar parlament eseményeit, a tényeknek egy további sorozata bizonyítja. Nem vehet az ember a kezébe most egy francia lapot anélkül, hogy ne legyen kénytelen megállapítani: mennyire figyel a francia sajtó a magyar eseményeket, amelyekről csodálatra méltó részletességgel, ha nem is alaposan, van tájékoztatva.

Igy például a *Temps* szeptember 9-iki számában arról tud jelentést tenni, hogy Tisza István gróf kijelentette az ellenzék vezéreinek, hogy a király aláírta a képviselőházat elnapoló kéziratot és ezt minden nap elviszi az ülésre, hogy kellő alkalommal kihirdethesse. Ugyanebben a számában Károlyi Mihály gróf beszédéből idézi azokat a passzusokat, amelyekben a magyar kormány elleni vádak hangzottak el és azokat, amelyek a külügyminiszterre vonatkoznak. A *Petit Parisien* azzal a címmel „Magyarország ingadozik” egy cikket ír, amely bizonyítja, hogy az elhangzott beszédekből, milyen következtetéseket von le az entente sajtója.

— „A magyar képviselőház szeptember 5-én, kedden tartott ülése emlékeztet ennek a parlamentnek legviharosabb napjaira, — írja a lap. Ez a vihar azonban csak mellékes körülmény ebben a nagy vitában. Számunkra egész más valami a fontos. A magyarok nemzeti képviselője a maga sajátos módján azt a valóságot proklamálta: **veszélyben a baza.** Most első ízben ismerte fel az igazságot, mert hallja azt a pánik okozta kiáltást, amelyet a keleti szélekről és az erdélyi völgyekből menekülők zuhatók kelet. A szónokok ijedségüket és féltésüket rosszul tudták csak leplezni azokkal a frázisokkal, amelyeket sokkal inkább intéztek a külföldhöz, mint a saját népükhöz. Ha Magyarország azt hihetné még, hogy győni fog, ha Tisza gróf az európai konfliktus egyik legfelelősebb szerzője, nem vitte volna veszedelembe, akkor nem züllött volna szét a magyar parlament látszólagos egysége. Két héttel ezelőtt az ellenzéki pártok már mérsékelten bírálgattak és maguk hangsúlyozták, hogy akciójuknak nincs nagyobb jelentősége. Most azonban, hogy hirtelen kitört a harag, ez azért történt, mert Magyarország elérkezett ahhoz az órához, amikor egy legyőzött nemzet keresi a bűnbakot és kétségbeesésében mindig azt a vezető támadja, aki éppen a vezető helyen van. Azzal vádolják Tiszát, hogy nem látta előre a román offenzívát. Ez nem egy ok, ez annál több, ez csak egy leplezés. Amit Tisza István grófnak a szemére vetnek, az már maga a vereség, amelyet ők maguk is elkerülhetetlennek tartanak. Magyarország ellenségeink szövetségében számszerint csak egy hetedrész jelent és a társadalmi magyarság alig egy tizedrészét. Azonban az ő uralkodó osztályuk, Tiszától kezdve Andrássyig és Apponyig a német junkereknek legenergiusabb szövetségesei volt. Minthogy az egység megszakadt és elárulja az ő nyugtalanosságukat, ez azt bizonyítja, hogy a **germán katonai gépezetnek egyik legneikülzhetetlenebb része felmondja a szolgálatot.**

Ez a keddi nap az entente részére a legszébb kilátásoknak a kezdete.

Nagyon is szükséges, hogy a mértékadó párisi sajtónak az ilyen irányú cikkeit ismerjünk, már csak azért is, hogy lássuk, milyen reményeket kelet ellenségeinknél az ellenzék akciója. Hogy ezek a remények alaptalanok és hogy a kijózanodás gyorsan fog következni, sajnos nem akadályozza meg az ellenzék abban, hogy a saját akarata ellenére, de tényleg mégis a háború meghosszabbítását szolgálja. Mert tapasztalat szerint mindig egy hosszú idő kell ahhoz, amíg az entente egy kedvenc reményét feladja és beismerje nem leplezhető tévedését.

Kapnak helyet az aradi közép-iskolák.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny mai cikke, amely a lefoglalt iskolák dolgát tette szóvá, feltűnést keltett a szülők között. Nem csodálkozunk ugyan ezen, hiszen a háború kínzó problémái között is égető gondja egy szülőnek: mi lesz ez évben a gyermekével. Felkerestük Kovács Vince kultúratanácsost, kinek vállaira hull ismét az iskolák elhelyezésének nehéz gondja s megkérdeztük tervét felől: A kultúratanácsos készséggel ismerte el cikkünk minden szavának igazságát.

— Teljesen át vagyok hatva a Közlöny cikkének attól a hirdetett igazságától, hogy az iskoláknak, különösen a középfokú iskoláknak egyáltalában nem szabad szünetelniük. De el sem gondolják, hogy micsoda rettenetes munkába fog kerülni, amíg ezt a kérdést elintézzék és megoldom. Persze szó sem lehet arról, hogy most ez — mint mondani szokás — közmegelegedésre intézessék el, mert valamelyik faktornak szenvedni kell a itt igazán be fog bizonyosodni, hogy ez elhelyezés sem a szülők, sem a gyermekek, sem a tanárok kívánságának nem fog megfelelni. De ez most nem is fontos dolog. Fontosabb az, hogy az iskolák fedél alá kerüljenek s a kulturális szerv funkciója meg ne bénuljon. A sok tervet közül, amelyet átgondoltam, a legelőrevezetőbbnek az látszik, hogy **az elemi iskolák alsó osztályait a félévben — vagy addig, ameddig — nem nyitjuk meg.** Ugyis tél jön reánk s az apró gyermekek inkább maradhatnak otthon s könnyebben is fogják pótolni az elmulasztottakat. Így több tanterem fog felszabadulni a középfokú iskolák céljára. Más kérdés azonban, hogy az iskolák sok felé való tagozása ismét nem-e fog ártani a pedagógiai követelményeknek? Lelkiismeretünket azonban itt is megnyugtathatjuk „a szükség törvényt bont” nagy igazságával. A szülőknek is, az igazgatóknak és tanároknak is be kell látniok, hogy itt most nem jogos igények kielégítéséről van szó, hanem végső szükségéről, sőt végső menedékről.

A város vezetősége minden esetre meg fogja tenni kötelességét, erről megnyugtathatjuk a szülőket és specialiter én magam azon leszek, hogy a kérdést a legrövidebb idő alatt elintézzem és nem fogok semmi fáradságot kímélni, hogy a tanítás a közoktatásügyi miniszter intencióinak megfelelően már október 1-én megkezdődjék.

Levél Nagyszébenből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyszébenben szeptember 7-én adta fel Vellman Frigyes tanár azt a levelet, amelyben a következőképpen írja le a városban történeteket:

Szerdán, augusztus 30-ikán, mint ismeretes, nagyobb szerű harc volt Nagyszébennél. A deszkasétányról lehetett hallani a sebesi hegyekből felénk jövő ágyuzást. Este felé megszünt a lövés és 8 órakor visszavonultak csapataink a nagydisznói úton, a vasútra. Pénteken, szeptember 1-én, este felé mi kezdtük meg az ágyuzást az Ohegyről Nagyszéni irányába. Az ellenség rövid idő múlva válaszolt. Körülbelül 150—200 shrapnel hullott a városra. Érthető, hogy ez nagy félelmet keltett, a legtöbben a pincékbe menekültek és reszketve várták a tüzelés végét, ami fél 9-kor meg is történt. Szeptember 2-án, szombaton erős zápor volt, mégis reggeltől estig vártunk az ellenségre, ez azonban nem jött.

Vasárnap szeptember 3-án levették a házakról a csütörtökön kitűzött fehér zászlókat. A lakosság nyugodtabb lett és visszatért a bizalom a levegőben röpködő jó hírekre.

— „Nem jönnek, mert a bolgárok már Bukarest mellett állnak.” „Német katonaság jött és elkergette az oláhokat.” „Nem mernek jönni, mert félnek, hogy Nagyszében tele van katonával.” Tény az, hogy máig csütörtök estéig még mindig nem vonultak be Nagyszébenbe. Tüzérségünk reggeltől estig, habár nem is szakadatlanul, mégis elég gyakran lövi az ellenség esetleges felvonulási útjait és az itt maradtak hozzászoktak az ágyudörgéshez. Ugy tudjuk, hogy tüzérségünk keresi lövéseivel az ellenséget, de ez nem mer mutatkozni.

Az oláh ágyúk jelentéktelen kárt okoztak. A régi hadtestparancsnoksági épület, a nagyszéni általános takarékpénztár, az állami gimnázium és a Metz-féle ház teteje megsérült, de már dolgoznak is a kijavításokon. Tudommal emberélet még idáig nem esett áldozatul. Több kárt okozott azonban az itteni, valamint valószínűleg a szomszéd községekből belopózott csőcselék, amely éjszakánként felszokta törni a lakásokat. Három nap óta azonban már erősebb csendőr őrszárataink vannak és ez rendet tart. Legnagyobb bajunk az, hogy a vízvezeték felmondta a szolgálatot, mert állítólag az ellenséges patrollal alapították a kútmestert és arra kényszerítették, hogy a fővezeteket zárja el. Élelmiszerekben nincs hiány, kenyér, tej, sőt 2—3 koronáért egy kiló hús is kapható. Ugy tudom, hogy tábori postát is kapunk rövid idő múlva.

Nem veszítettük el egészen a kedvünket, mert vidám epizódok is történtek. Mikor szombat délelőtt a deszkasétányon tartózkodtunk és az ellenséget vártuk, egy honvédkatiszt sétálgatott ott és jött felénk.

— Hát maga mit csinál itt? — kérdezte egy ismerőse?

— Én kérem, keresem az ellenséget.

Athénből menekült magyar a forradalomról.

— Távirati tudósítás. —

Szófia. A Pester Lloyd tudósítója jelenté Athénből: Egy Görögországból kiutasított magyar állampolgár elbeszéli, hogy szeptember elsején az entente hetven hadihajója jelent meg Pireusznál és előterjesztette az entente ismeretes követeléseit. Nyomatékosan hangzottak a hajók parancsnokai, hogy *márról holnapra huszszor embert hajóznak ki abban az esetben, ha a posta és távirat ellenőrzését nem engedik át és ha a központiak alattvalóit ki nem utasítják az országból.* A városban teljes anarchia uralkodott. Gunarisz felajánlotta Zaimisnak, hogy a tartalékosok egyesületeivel helyreállítja a rendet, a lakosság és a külföldiek személyes szabadságáról és biztonságáról szintén gondoskodnak. Görögország szuverenitásáról, különben beszélni is neveléses. Az a tény, hogy a király, a nép és a hadsereg semleges érzelműek, amde az ententének meg van arra a lehetősége, hogy Görögországra rá kényszerít egy olyan kormányt, mely a beavatkozás mellett fog dönteni. Ez esetben a hadseregnek királyi része nem csatlakozna az ententéhez. Görögország katonai ereje napról-napra fogy. A demoralizált ententebarát hadsereg nagyon kicsiny és aligha jelent az ententének számottevő segítséget. Teplentől Osztróvóig az egész vonalon nincsenek már entente csapatok. A bolgárok ugyanis elűzték őket. Így aztán Görögország érintkezése a szárazfölddel teljesen helyreállt. A forgalom azonban mégis szűnhet, mert a helységek telve vannak entente ügynökökkel, és kémekkel. A görögök többsége nyugodtan értse a bolgárok előrenyomulását. A választásokat az entente elhalasztotta, miután az egész Pelloponézus királyi és a Venizelosbarát macedoni terület jelenleg a bolgárok kezében van. Így aztán az entente nem irányíthatná a választások kimenetelét. *Hogy Görögország milyen magatartást fog tanúsítani, azt még most sem lehet tudni. Annyi bizonyos, hogy Görögország esetleges beavatkozása az országban teljes anarchiát fog szülni és ez a beavatkozás értékét igen meg fogja csökkenteni.*

Kopenhága. Találban egy amerikai hírlapírónak alkalmá volt beszélgetni a görög királynővel, aki elmondta, hogy haziról a háború kitörése óta nem kapott levelet. Nagyon sajnálja édesanyját, aki immár a harmadik háborút éli át és bátyját a német császárt, akinek ezt a borzalmas háborút végig kell küzdeni. Egyáltalán nem érti meg, hogy mit akarnak az angolok ezzel a háborúval elérni Görögországban. Ő maga szintén már három háborút élt át, de nem látja be, hogy ezeknek milyen céljaik voltak. Talán nincs helye a földön az emberiségnek? Ezután csodálattal emlékezett meg a német kultúráról, szervezőképességről és fegyelméről, amelyek nélkül a németek jelenleg nem tarthatnának ott, ahol vannak. A német hadsereg ebben a háborúban kivívta az őt megillető állást.

Genf. A Temps a szalonkii forradalomról gunyos hangon cikket ír. A forradalmat operett forradalomnak nevezi. A forradalmárok ugyanis egy hete már, hogy teljes térlenségben állnak.

Basel. A Petit Journalnak jelentik Londonból: Legközelebb királyi kézirat jelenik meg, mely az entente Görögország ellen kiadott újabb blokádjáé rendelkezőit fogja tartalmazni. A görög

rög postát Londonban már nyolc napja nem kézbesítették ki.

Szófia. Athénben és Pireuszban a munkásszindikátusok kimondották az általános sztrájkot. A sztrájk nem bérsztrájk, mert a bérköveteléseket a munkaadók teljesítették. A munkások politikai okokból léptek sztrájkba.

Szófia. Pireusz előtt az entente hajójában három japán hadihajó is van.

Athén. A venizelisták úgy gondolják, hogy az új kormányban Skuludisz lesz a belügyminiszter és Venizelosz a hadügyminiszter. A venizelisták nem tagadják, hogy Gunarishnak entente-ellenes pártja az utóbbi időben igen megnövekedett. Propagandájukat ezért kiújult erővel folytatják.

Kopenhága. A francia lapoknak athéni tudósítói beszélgettek Dimitropulusszal, aki kijelentette, hogy Görögország halogató politikáját nem tartja helyesnek. Nem lehet állandó semlegességi politikát folytatni. Legelősebben elítéli azokat, akik erre törekcsenek. Ám mégse tartja elérkezettnek az időt Görögország azonnali beavatkozására. Elismeri, hogy a hellénizmus ideáljainak és érdekeinek kizárólag Venizelosz politikája felel meg. A párisi lapok mégis a legenergikusabban tiltakoztak miniszterelnöksége ellen s kijelentették, ez egyet jelentene Görögország és az entente közötti szakítással.

Házior, aki haragszik a menekültekre.

(Tömör János egy fűrt szőlője.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny szeptember 10-iki számában részletesen leírtuk volt Petrozsénynek, ennek a fontos bányavárosnak kiűritését. E leírás keretében megemlékeztünk az aradi üzletvezetéség kiküldöttjéről, aki megérkezése percétől személyesen és gyorsan intézkedett az utolsó pillanatig, amíg a vonat el nem hagyta az állomást. Megemlékeztünk e cikkben, hogy az illető nevét nem ismerjük, csak annyit tudunk róla, hogy „ellenőr urnak” szólították. Ma már tudjuk ennek a rendkívül derék államvasuti tisztviselőnek a nevét is, még pedig egy kellemetlen, vagy mondjuk szomorú eseménnyel kapcsolatban.

Az aradi üzletvezetéség annak idején Nagy Vilmost a piski-i forgalmi főnökség ellenőrének küldte ki Petrozsény kiűritésére. A veszedelem már annyira imminens volt, hogy csak a legnagyobb hidegvérrel lehetett a megbízott feladatot végrehajtani. A katonai parancsnok már siettetette Nagy Vilmos ellenőrt:

— Gyorsan ellenőr ur, vigye át ezt a vonatot, mert a hidat azonnal levágóba kell röpíteni.

— Parancsnok ur, még 1000 ember van Petrozsényben, aggódo nők és kicsiny gyermekek, ezt itt hagynunk nem lehet. En vonatommal még visszamegyek értük.

A parancsnok ellenkezett ugyan, de az ő magyar szívét is meglágyította Nagy Vilmosnak hőies viselkedése s engedélyt adott a visszamenetelre.

— Egy negyedórja van erre ellenőr ur, ha ezalatt vissza nem érkezik, a hidat levágjuk.

És Nagy Vilmos visszament s elhozott magával mindenkit, akit csak elhozhatott, pedig fűtülő golyók és kattogó gépfegyverek magva hullottak, süvöltöttek tőle jobbra-balra.

Minden elismerés kijár az ilyen hősnék, nemesak a katonai, hanem a polgári társadalom részéről is. Ugyebár az volna a dolgok rendje, hogy ha bárki is találkozik ez emberrel, vagy hozzátartozóival, magasra emelje előttük a kalapot.

Ugyátszik, nem mindenki gondolkodik így s nem mindenki gondolkodik az erdélyi menekültekről oly módon, amint azt az igaz magyar szív dobbanása kívánja.

A mai napon megjelent szerkesztőségünkben öv. Szabó Józsefné, aki Ferdinánd-utca 7. szám alatt Tömör János háztulajdonos házában lakik. Könyves szeremmel adta elő, hogy mennyi vezatúrát kell elszenvodnie a háztulajdonos részéről, azért, mert erdélyi menekült költözött hozzá, egy könyves szemű férjéért állandóan aggódo asszony, három kis gyermekével...

A Nagy Vilmos családja a petrozsényi hős vasutas hozzátartozói.

A kisfiu és a kisleány, mint szomorú kis hontalan madarak gubbasztanak visszasóvárgó lélekkel és fátyolos szemmel nézve Erdély tájára. Játékaik is olyanok, amilyen az idegenbe tévedt gyermekekéi szoktak lenni. Nem hangosak, csöndesen járkálnak az udvaron, amilyen drótsóvénnyel körülkerített kis kert van, benne tubarózsa: szép erdélyi virág és 3-4 szőlőtőke. A szőlőtőkén nem sok termés van, egy-két erőtlen fűrt savanyodik a kerti homokban. Lehet, hogy a kis pöttön fiu megkivánta a savanyu bogycót s benyult apró kezeskéjével a fűrtökörön s leszakasztott egy-két szemet a fűrtökről, sőt talán, uram bocsá! — egy egész fűrtöt is leszakasztott. A szegény kis menekült nem tudta, hogy az nem szabad, nem tudta, hogy olyan nagy urnak, olyan gazdag embernek, mint a háztulajdonos, erre az egy fűrt szőlőre is nagy szüksége van, mert különben bizonyára nem tette volna. Így nemcsak ő kapott büntetést, hanem a vendéglátó háziasszony is, aki Nagy Vilmos családját szives szeretettel magánál tartotta.

— A maga menekülte lesztek a szőlőtőkéről a szőlőt, ezért maga egy korona 50 fillért fizet nekem. Miért nem jelentette be, hogy idegeneket fogad a házába, akik itten a vizet fogyasztják?

A vizifogyasztásra, amelyért eddig lakónkint 40 fillért fizettetett Tömör János, a menekültek beköltözése után adót vetett ki talán, azért, mert a háború folyamán a házbért nem emelheti és Szabó Józsefnétől, mióta menekülteknek ad hajlékot, 3 korona 50 fillér vizdíjat szed havonként.

Leírtuk ezt az esetet, úgy, amint öv. Szabó Józsefné előttünk siránkozva előadta. Csak azt jegyezzük meg, hogy Tömör János hét szobás lakásban lakik. Menekültjei nincsenek.

TANÜGY.

(—) A dévai állami tanítóképző-intézetet a közoktatásügyi miniszter a budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézetbe helyezte át ideiglenesen. A Dévára felvett növendékek szeptember 20-áig levelezőlapon tudassák Barabás Endre igazgatóval (Kisbér, Komárommegye) és a budapesti I. ker. állami tanítóképző-intézet igazgatójával (I. ker. Mozdony-utca), hogy október 3-án a beiratkozáshoz megjelennek-e. A segélyezés változatlan marad. A tanítások október 4-én kezdődnek a budapesti tanítóképzőben.

(—) Nyolcvan tandíjmentes hallgató felvétele. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete a rendkívüli viszonyokra való tekintettel felvesz 80 hallgatót tandíjmentesen a most megnyitó nyolc havi nyilváncs kereskedelmi szaktanfolyamon. 2-4 polgári iskolai osztályt végzett nők jelentkezzenek a tanfolyam igazgatói irodában, VI. Andrássy-ut 67. (Vörösmarty-utca sarkán).

Bukarest orosz fennhatóság alatt.

(Jassyba költöztek a diplomaták.)

— Távirati tudósítás. —

Zürich. Bukaresti jelentések szerint a lakosság menekülése még mindig tart. A diplomaták testületileg Jassyba utaztak. Azt hozták fel ürügyül a főváros elhagyásakor, hogy ottan fontos politikai eseményekről kell tanácskozni.

Amsterdam. Bukarestből jelentik: Ferdinánd király a legutóbbi napok izgalmai következtében ideglázat kapott.

Luganó. A Secolónak jelentik Bukarestből: A nemzeti kormány megalakítása közvetlenül küszöbön áll. A parlamentet legközelebb összehívják.

Berlin. A Vossische Zeitungnak jelentik Stockholmból: Egy Bukarestből érkezett semleges állampolgár elmondja, hogy az elmúlt hétfőn a román fővárost teljesen orosz fennhatóság alá helyezték. Sajoncsowsky orosz tábornok megérkezése után Poklevszky követel és a román hadvezetőséggel több óra hosszat tanácskozott. Az oroszok kívánságára az egész Romániába elrendelték az alkohol kímérésének tilalmát. A fontosabb rendőri állásokat és a külföldiek ellenőrzését is orosz hatóságokra bízta. A pénzügyminiszteriumban orosz tisztviselőket helyeztek el és a fontosabb vasuti csomópontokon is oroszokkal helyettesítik a hivatalnokokat. A szállodák portásai kivétel nélkül oroszok, akik Oroszország részére kémkednek. Az entente követek mindentől igen tartózkodóan viselkednek, csupán Poklevszky orosz követ szerepel igen sokat. Minduntalan beszédekkel izgatja a tömeget. Legutóbb Take Jonescu tartott beszédet a tüntető tömegnek, az előregedett tehetetlen politikusok ellen, akik a németeknek eladták Romániát. Beszédének hatása alatt a tömeg megrohanta Carp Péter villáját és ablakait bezúzta. Megtámadták még Marghiloman villáját is. A király személye az utóbbi időben háttérbe maradt és inkább a királynő és a román királyok a oroszofil örömvilágok központjában. A tömegek minduntalan hamis győzelmi híreket kolportálnak. Bukarestben egy alkalommal a tüntető tömeg annyira megvadult, hogy pogromot rendezett. Ezeknek a dolgoknak elbeszélője a Louvre kávéház előtt két halottat és huszonnégy halálkóldó áldozatot látta a pogromnak.

Stockholm. A központi hatalmak követeinek Bukarestből való elutazásáról a következőket jelentik: A követek különvonatához érkező kocsit csatoltak, azonban a különvonat utasai nem kaptak enni valót. Oraszám éhezve utaztak. A vasuti állomásokon a lakosságtól könyörögtek eledelért. Anni keveset a vasuti kocsikba feladtak, abból kellett táplálkozniuk, mert a kocsikat nem volt szabad elhagyniuk.

Szófia. A románok rettenetes legyetlenkedései a világháború minden borzalmát felülmúlják. Szófiában a román katonákat oláh hiénáknak nevezik. A városban ma nagy tüntetések voltak az elvadult ellenség ellen. A templomokban a legyilkoltakért rekviemot tartottak. A borzalmakról jegyzőkönyvet voltak fel és a megsemmisített áldozatok hulláit lefényképezték. A románok a legújabb hírek szerint Srebanban valóságos vértüredőt rendeztek.

A férfiakat a helység főterén legyilkolták, a gyermekeket az iskolába zárták és az épületet felgyújtották. A nőket előbb megbecstelenítették, majd a templomba zárták és azt rájuk gyújtották. Srebanban a vad hordák egyetlen embert sem hagytak életben.

Basel. A Ruskoje Wjedomosti arról értesül, hogy Franciaország tizennyolc repülőrajt és Anglia negyven páncélautomobilt adott át Romániának, Itália pedig nagy mennyiségű téli egyenruhát szállított Bukarestbe.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* Ének oktatás. November elsején megkezdem a magánhangképző leckéket az orsz. magy. kir. zeneakadémia tanrendszere szerint, — az akadémiaira is előkészíték. Érdeklődőket saját lakásomon fogadok vasárnaponként d. e. 10—12 óráig. Andrássy-tér 1. szám, pénzügyi palota, földszint, balra. — Tótóssy Dalma.

* A bűn gyermeke. (Slágerdráma az Urániában) Változatos műsorral kedveskedik közönségének a színház, mely az új évadban a legkiválóbb műsorokat hozza ki. Ma egy társadalmi dráma szerepel a műsoron, mely a Mester gyár tökéletesen szép és értékes produktuma és minden ízében művészi vonatkozása. A nagy képen kívül egy vígjáték, egy hiradó szerepel úgy, hogy a közönség minden műfajból kap valami kiválót. — Ez alkalommal az igazgatóság újra értesíti közönségét, hogy legutóbb budapesti képviselője útján a szenzációk olyan hatalmas tömegét kötötte le, mely túlzárnyalja az összes vidéki színházak műsorait. Mindennek dacára, lehetőleg figyelemmel a súlyos gazdasági viszonyokra, helyár felemelés nélkül fogja ezeket a képeket bemutatni. — *Franceska Bertini*, kinek új szerepéről „A kamélis hölgyről” hasábokat írnak a budapesti lapok, legközelebb az Uránia műsorán fog kiváló alakításával szerepelni.

* Boston Cézárja — hétfőn az Apollóban. Boston Cézárja: Miriel Regan! Ott kezdte életét, ahol a nyomor ölelkezik a bűnnel, Boston külvárosában. Miriel Regan a nép gyermeke volt és ismerte fájának, testvéreinek minden lehelletét. Vezére lett a bostoni munkástömegnek s sztrájkba vitte őket. Új trösztöt szervezett a zsarnok milliomosok ellen. A csengő aranyak zenéjétől ő is megrészegeedik. Egy vágya van: magához ölelni a várost minden pompájával és fényével, dacolni a munkásnéppel, uralkodni fölöttük hideg, gőgös szívvvel. Mikor felkzadt ellene a végzet, hogy számonkérje tőle hitszegését, azok selyemfüggönyei mögé menekült, akik ellen megfutta a riadót. E szenzációs filmet, az első amerikai szezon-újdonyságot, hétfőn és kedden mutatja be az Apolló-színház. 3

* Zászlódszben az Apolló. A dobrudzsai fényes győzelem hírére színpompás zászlódszát öltött az Apolló-színház. A magyar tiszok mellett szövetségeseink zászlóit lobogtatja az ószi szél. A siker, a diadal színei ragyognak a pársz villanyfényben. Az Apolló minden előadásán a zenekar eljátszotta a magyar, német, török és bolgár himnuszt, amelyeket a közönség zajos éljenzés és tapsal kísért. Az egész nézőterem ünnepi hangulat ömlött végig, amihez kétségtelenül hozzájárul a kiváló műsor is, amelyet vasárnap utoljára mutat az Apolló-színház. 3

* Két sláger kerül bemutatásra vasárnap az Erzsébet-mozgóban: *Dr. Halál és Tokiwa boldogtalan szerelme*. Tokiwa egy japán halász leánya, akivel atyja igen durván bánik. Szegény leány igen szerencsétlennek érzi magát, különösen mikor Joshissada, egy japán halász el akarja venni feleségül. Lang Anna, egy amerikai hittérítő nő igen megsajnálja a szerencsétlen kisleányt. Bemutatja őt éppen ottidőző vőlegényének és megkéri azt, hogy szabadítsák ki az embertelen apa kezei közül. Richard, Anna vőlegénye szánalomból foglalkozik a kisleánnyal és igéri neki, hogy elviszi oda, ahol nagyon boldog lesz. Szegény Tokiwa azt hiszi, hogy Richard szerelmes belé és kimondhatatlannal boldognak érzi magát. Joshissada értesül arról, hogy Tokiwát el akarják vinni és meg akarja ezt akadályozni. Richard közben elutazott és most értesíti Annát, hogy mikor érkezik vissza. Anna ezt közli Tokiwával és tőle megtudja Joshissada is. Joshissada oktalan féltékenységében felmászik egy sziklára, mely alatt Richard autójának jönni kell és egy súlyos követ gördít az autóra, mely azt pozdorjává zuzza. Mikor Tokiwa erről értesül, kétségbeesésében a vízbe ugrik. Richard azonban nem hal meg, Anna gondos ápolása folytán felépül; Joshissadt azonban lecsik a szikláról és agyonzuzza magát. — *Legközelebb: Egy nagy társadalmi dráma.* 3461

* Az aradi zenekonzervatóriumban (Szabadság-tér 21.) a beiratások megkezdődtek. Az ének-tanszakot Eiseit Emma, a prágai zeneakadémia végzett művésznője vezeti. 4397

LEGUJABB.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtószállásról: Az olaszok támadási szakaszukon teljesen az orosz módszer szerint támadnak. Rettenetes tömegeket vetnek tűzbe egymás után a nélkül, hogy a legcsekélyebb eredményt is elérhették volna.

Szófia. A vezérkar jelentik: Macedon-front: Asztrovotonál elkeseredett harcok után az ellenségnek sikerült elfoglalnia Niedzeplanitát. A Moglenás siklógon az ellenséges támadásokat Bachowohalom és a Kpovilmagaslat ellen, nagy veszteségükkel visszavertük. Bachowohalomnál százánál több holttestet megszámláltunk. A Vardar völgyben kölcsönös tűzharc folyik. A bélesi Caplaninan Kalmistól északnyugatra a hatvanharmadik olasz gyalogezred őrségét elűztük, és egy kisebb csapatrészt elfogtunk. Szeptember hó 12-én Kavalla városát elfoglaltuk. A német legfőbb hadvezetőség a negyedik görög hadtestet, annak parancsnokával történt megállapodás értelmében Németországba elszállítják. Az elszállítás már ma megkezdődött. Az ellenséges flotta tegnap Kavalla kikötőjét és a legszélsőbb városnegyedét bombázta. A város nyugati részén a kaszárnyák lángokban állanak. Emberáldozat nincsen. Román-front: A Duna mentén nyugalom van. Dobrudzsában folytatjuk a megvert ellenséges sereg üldözését. A Fekete tenger partján nyugalom uralkodik.

Luganó. Milánóból jelentik: Az olasz kormány Turatti és Nioalim ismert szocialista képviselők ellen, akik jelenleg külföldön tartózkodnak, elfogató parancsot bocsátott ki az Itáliában elterjedt szocialista bérmezegek miatt.

Döntő győzelem a Dobrudzsában.

(A német császár sürgönye Mackensen jelentéséről. — A megbosszulás órája közelebb jött. — Csernavodánál folyik a harc.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin. Hivatalosan jelentik: A német császár a császárnéhoz a következő táviratot intézte:

Mackensen vezértábornagy épen most jelenti, hogy a német-bolgár-török csapatok a Dobrudzsában döntő győzelmet arattak a román és orosz csapatok felett.

Részletek a diadalról.

Szófia, szeptember 16. A bolgár vezérkar közli szeptember 15-ikéről:

Romániai front: A Duna mentén nyugalom. Csak Tutrakán városát bombázta eredménytelenül az ellenséges tüzés.

Dobridsi fronton, ahol tizenkettő óra elkéseredett harcokban állottak csapataink az orosz-román és szerb haderőkkel, az Oltina-tó—Baraköj—Azaplár—Muszubej—Caracomer vonalon vívott harc e hó tizennegyedikén az ellenség teljes leverésével végződött. Az ellenség megkezdte a visszavonulást. Csapataink erőiesen üldözik. Foglyokat és a hadianyagot most számlálják. E harcok folyamán konstataáltak, hogy az ellenség részéről e harcokban következő hadosztályok vettek részt: Második, ötödik, kilencedik, tizenharmadik román hadosztály, hatvanegyedik orosz gyaloghadosztály, egy kombinált szerb-orosz gyaloghadosztály és a harmadik orosz lovashadosztály.

Tutrakánál elfogott orosz tisztak vallomásából bizonyossággal megállapítható, hogy a tutrakáni hídfőnél az egész tizenötödik és tizenhatodik román gyaloghadosztály fogságba esett. E két hadosztály a harmincegyedik, harminchatedik, hatvanegyedik, hetvenötödik, hetvenhatodik, hetvenkilencedik és nyolcvanadik, valamint egy kombinált gyalogezredből, egy tüzérezredből, az ötödik tüzérezredből, a harmadik nehéz tüzérségi ezredből és az egész vartüzérségből állott. Tutrakánál 462 tiszt jutott sebesültenül fogságba, köztük Rascaru és Mariescu ezredek, dandárparancsnokok, 40 orvos, 34 karmester és huszonegyezer főnyi légénység. A tizenötödik hadosztály parancsnoka, Grigoreszku tábornok pedig a foglyok előadása szerint a Dunába fullt. A zászmány két zászló, száz ágyú, hatvanhét gépfegyver és nagy mennyiségű hadianyag. Kuzgunnál, Dobrics és Szilisztria mellett harcokban százötvenöt tisztet és háromezer főnyi légénységet fogtunk el és harminc ágyút zászmányoltunk. Szeptember tizenhatedikéig bezárólag összesen elfogtunk 522 tisztet és orvost és huszonnyolcezer főnyi légénységet. Zászmányoltunk két zászlót, százharminc ágyút, hatvanhét gépfegyvert, nagymennyiségű lőszert és különböző hadianyagot.

Macedóniai front: Az Osztróvától nyugatra és délnyugatra komoly harcok vannak folyamatban. Jelentékeny ellenséges erőket konstataáltunk, köztük orosz ezredek is. A Molen szakaszon mindkét részlől élénk tevékenység. Az ellenség összes támadásait ellentámadásokkal mindenütt visszautasítottuk, miközben az ellenségnek súlyos veszteségeket okoztunk. A Vardar jobb partján nyugalom. A balparton élénk tüzérségi tűz. Selimli falu irányában intézett támadásokkal (mintegy hat kilométernyire Gergelitől keletre) sikerült az angoloknak rövid időre első árkaik egyikét elfoglalni, de ellentámadásunkkal visszavetítettük őket régi állásaikba. A Banasica és Struma fronton tüzérségi tűz.

Az Égei tenger partvidékén nyugalom. (Minisztereinkőség sajtóosztálya.)

Berlin. A Vossische Zeitungnak a dobudzsai győzelemről a következő részleteket jelentik: A bolgár, német, török csapatok tegnap jelentett előrenyomulásának folyamán egy német hadosztály előretört a Duna irányában. Közben egy román hadosztályt maga előtt hajtott. Ezt a román hadosztályt azután hátra támadta és egy orosz divízióhoz nyomta. A német csapatok az oroszok balszárnya mellett állottak. Az előbbi támadással egyidejűleg a német-bolgár lovasság megtámadott egy szerb hadosztályt, a mely pánikszerűen menekült a csernavoda—konstanzi vasutvonalra. Tegnap délután két órakor a következő volt a helyzet. A németek és szövetségeseik egy U betű formájában állottak. Az U betű szögpontjában helyezkedtek el a német csapatok, a bolgárok a baloldalon és a betű jobb oldalát a német-bolgár lovasság alkotta. Az ellenség oldalán az U közepén összeszorítva az orosz, szerb és román csapatok álltak. Az oroszok egy ideig tartották frontjukat és onnan nem mozdultak el. Mikor Mackensen vezértábornagy kiadta a parancsot az oroszok megtámadására, csapataink az orosz hadosztályt belekergették a már feloszlásban lévő szerb és oláh hadosztályba, ami által az ellenségnek általános zavar keletkezett.

Berlin. A császár sürgönye már kora reggel nyilvánosságra jutott a birodalmi fővárosban. Egész Berlin örömmámorban uszik, az utcákat fellobogózták, tüntető menetek vonultak fel a császár, Mackensen és a szövetséges csapatok éltetésével.

Csernavodánál folyik a harc.

Budapest. A dobudzsai nagy győzelem hírért a főváros vezetősége még délelőtt plakátokon tudatta a közönséggel. A plakátok megjelenésével egyidejűleg a parlament épületét és más állami és városi középületeket fellobogózták és sok magánépületre is kitzítették a központi hatalmak lobogóit.

Berlin. A német-bolgár haderők sikereit lelkesedést keltették. Egy elfogott oláh dandárparancsnok vallomása szerint az oláhok minden rendelkezésre álló tartalékukat a legnagyobb sietséggel dobják a fenyegetett Dunapartra. Bukarestből dél felé minden magánforgalmat megszüntettek. A Duna vidékéről a lakosság pánikszerűen menekül. Vasutak hiányában az országúton kocsiokon és gyalog vonnának észak felé.

Bécs. Az értéktőzsdén Vilmos német császár sürgönyének nyilvánosságra jutása után az irányzat szilárd lett. A spiritusz és petroleum részvények lényegesen emelkedtek. A budapesti tőzsdén az irányzat e hirre szin-

tén megszilárdult. A bank és iparvállalatok részvényei emelkedtek.

Budapest. A Pester Lloyd így ír a hadihelyzetről: A románok Brassótól Orsovaig meglepetésszerűen, orvul kezdték meg a háborút. Átlépték határainkat, azonban a román háború délen dől el, ahol a románok nem készültek fel a támadásra, még kevésbé a védelemre. A bolgárok támadása meglepte és letiporta a románokat, akik irigységükben, kapzsiságukban kellő óvatosság és felkészültség nélkül kezdték meg a háborút. Bűntetésüket részben máris megkapták. A kezdet sikereit drágán fizetik meg. A bolgár betörés megnyitotta a kaput az ellenség országának szívébe. A bolgár-német győzelemről jelenleg nincsenek még adataink. Amde Mackensen döntő győzelemről tesz jelentést. Ebből biztosra vehetjük a szövetségesek győzelmé vagy teljesen megtisztította a Dobrudzsát az orosz-román haderőtől, vagy egyszersmindkorra tehetetlenné tette további mozgását. A megbosszulás órája teljesüléshez közeledett.

Stockholm. A Birsavija Wjedomosti a következőket írja:

Semmi rendkívüli sem lenne, ha az oláh hadműveletek súlypontját Erdélyből áthelyeznék Dobrudzsába.

Laganó. A Corriere de la Seranak jelentik Londonból: A dobudzsai stratégiai helyzet a csernavodai hídfő sorsától függ. Ha az oláhoknak és oroszoknak sikerülne a hídfőt megtartani, akkor Tutrakán megszállásának nem lesz semmi jelentősége, de ha az ellenség folytatja előrenyomulását Szilisztrián túl is, a Dunával párhuzamosan és ha körülzárja Csernavodát, akkor az orosz és oláh csapatokra válságos lesz. A dobudzsai harc tehát most Csernavoda körül folyik.

Budapest. Egyik fővárosi lap szófiában tartózkodó munkatársa táviratozza lapjának: A bolgár csapatok mindentől győzelmesen nyomulnak előre. Különösen a Csernavoda és a konstanzi vonal felé törnek előre erőiesen.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A román hivatalos jelentés a következő:

Az északi és az északnyugati fronton csatározások folynak. A déli fronton rendkívül heves harcok vannak. Dobrudzsában az oláh-orosz csapatok északi irányban vonulnak vissza.

Budapest. A bécsi bolgár követségen egyik budapesti estilap munkatársával ma délelőtt a következőket közölték:

— Hirt kaptunk arról, hogy az egyesült bolgár és német csapatok a román és orosz hadseregeket Dobrudzsában, Kusgun tájékán nagy győzelmet arattak. A részletekről nem kaptunk hírt, de reméljük, hogy rövidesen megérkeznek a részletek is.

A követségen ehhez a közléshez még a következőket fűzték:

— Nagyon kell sietszünk Dobrudzsában, mert az oláhok a bolgár becsületes lakosságot kegyetlenül legyilkolják. Részünkről nem fogunk elmaradni a megtörté intézkedések. Bulgárián kívül ez valószínűleg Magyarország intencióinak is megfelel, mert hiszen Románia Bulgárián kívül Magyarországnak is hálós ellensége.

Menekültek tanyája

(Látogatás az aradi volt téglagyárban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Jönnek, még egyre jönnek a menekültek ezrei, mert hiszen, mint a kormány félhivatalosa jelenti, a hatóságok 15 erdélyi vármegyét foguak fokozatosan kiüríteni. Nem mulik el nap, hogy Aradra ne érkezne. Erdély sötét és kedves hegyei közül a menekültek tömegei. Közülük többen itt telepednek le, helyesebben itt fogják bevárni, amíg hős csapataink megüszítják Magyarország gyöngyét a becsületen fájzattól. A többség azonban csak kereszttől utazik Aradon, pihenőt tart a városban, hogy a kormány által kijelölt új otthonában pihenje ki véglegesen a több heti kényszerutazás súlyos fáradalmait. Kintzig János, Arad város főispánja, Varjassy Lajos polgármesterrel és az aradi társadalommal valóban emberfeletti munkát végez már hetek óta, hogy az Aradon keresztül utazó menekültek szükségét ne szenvedjenek. A hatóság vezetői szigorú utasításokat adtak ki, hogy a városba került menekülő testvéreinket a hatósági közegek a legemberségesebb módon támogassák.

Erdemesnek tartottuk, hogy utánanézzünk, mennyire hajtják végre e szóbeli intézkedéseket, milyen gondot fordítanak Aradon a menekültek nyomorúságának enyhítésére? Sajnálatosan konstatáltuk, hogy különösen az átutazó menekültek nem részesülnek olyan gondos fogadtatásban, amint a város vezetőségének utasítása szerint elvárhattunk volna. Brassó vármegye menekültjei tudvalevőleg Torontál-megyében nyernek végleges elhelyezést, és Aradon csak pihenőt tartanak. Napról-napra érkeznek kocsikkal az erdélyi szerencsétlen testvéreink, akiket néhány napra kell elhelyezni e város falain belül. Elszomorodva kell jelentenünk, hogy az átutazó erdélyiek elszállásolása igen sok kívánnivalót hagy maga után. Az egyik ideiglenes menekülttábor gyagyánt a téglagyár volt lóvasúti téglagyár telkét jelölték ki. Ma délután kiment e telepre az Aradi Közlöny munkatársa és közvetlen tapasztalat alapján a következő, egyáltalán nem túlzottan sötét színekkel eszteli a brassóvármegyeiek tanyáját.

Nem hisszük, ha a hatóság közegei csak kissé szigorú szemmel tartották volna meg a helyszíni szemlét, hogy megengedték volna a menekültek idehelyezését. Naponta 10—15 kocsis erdélyi hontalan vezetőnek be erre az elátkozott tanyára. Az volna a cél, hogy a három hetes kocsisut fáradalmait itt pihenjék ki, azonban innen már a legelső nap igyekszik megszökni a hontalan bujdosó, mert ez a hely egyáltalán nem alkalmas a pihenésre. A mostani hideg éjszakákat a szabad ég alatt kell tölteniük, mert a telepen lévő fedett helyiségek távolról sem megfelelőek élő emberek befogadására. Valószínű, hogy míg mások voltak itt elhelyezve, lakhatóbb állapotban voltak az épületek.

Szóba állottunk néhány menekülttel, akiknek minden vagyonuk a sajátos alkalmat, hosszú erdélyi kocsis, amelyen elhozták azt, ami a kezük ügyébe került: a festett szőlőt, egy kis szalonnát, tojást és a lovaknak való élelmet. A ruhaneműk megmentéséről szó se lehetett és egy szál ruhában tettek meg eddig a hosszú, kimerítő utat. Akik ma tanyáznak ebben a szomorú fészekben, azok valamennyien szászhermányi lakosok voltak, mielőtt az oláh be nem tette oda a lábát. Öv. Martaguet tanyá, a 89 esztendő szász asszony szeméből

azonnal kibuggyan a köny, minhelyt a menekülésekről kezd beszélni.

— Gyönyörű teheneink, ökrünk, hizott sertéseink voliak, a majorság udvarunk tele volt ruákkal, libákkal és minden ott kellett hagyni, mert éjszaka hirtelen jött a támadás.

A panaszkodó öreg asszony köré esoporiosultak a maszatos képű, kékruhás kis szászrajkkók, akik az erdélyi zsiros tej helyett most fél nyers kukoricát kénytelenek majszolni. Jecki Györgyné egész csomó gyereket hozott magával és most nem tudja, miképen fogja őket táplálni. Attól tart, hogy mire Torontál-megyébe érnek, már rég elfogyott a magukkal hozott elemőzsia.

— Az uram reggel óta bent van a városban, hogy megkapja azt a 10 koronát, amit a hatóság egy-egy kocsis menekültjének kiutal. De egy-egy kocsis vagyunk 10-en 12-en is, hát mit lehet azért venni. Nagyon különös, hogy ilyen nagy, szép városban senki sem gondol a menekültek dolgáira.

Vigasztalni próbáltuk őket és amikor elmondtuk, hogy az oláhok Dobrudzsában milyen csúfos vereséget szenvedtek, kissé kiderült az arcuk. Nagy, kék zsebkendővel törölgették le az arcukon végig esugró könnyet, aztán megkönnyebbülten szóltak:

— Na, talán mégis megsegít bennünket a magyarok igaz istene.

LEGUJABB.

Bjél 2 óraker érkezett jelentés.

Zürich. A *Matin* jelenti: *Reims* nyolc nap óta szakadatlanul az ellenség heves tüzelése alatt van. A városban és a környéken rettenetes pánik uralkodik.

Basel. A *Basler Nachrichten*-nek jelentik Londonból: Anglia új típusú légihajót, melyek Zepplin nagyaúnak, Ritohezennek neveztek el. Az egyik ilyen légihajó észak-dél irányban az egész brit szigetet átrepülte.

Lugano. A legutóbbi velencei repülő-támadáskor egy bomba átfurta a San Giovanni Epaoló templom boltozatát. A műkincseket és a festményeket még idejében elszállították és így csak a mennyezet freskói pusztultak el.

Bécs. A bécsi holland követ közölte a külügyminisztériummal, hogy Románia hadüzenete ellenére Hollandia továbbra is megóvjá semlegességét.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Szeptember 3-ától 14-ig tengeralattjárók által az angol csatornában és az Atlanti tengeren huszonhat ellenséges és kereskedelmi hajót, összesen huszonhatezerkétszázhusz tonna tartalommal, valamint hét semleges dugarut szállító hajót tízezerkilencszázhatvan tonna tartalommal elsüllyesztettek.

Lugano. Párisból jelentik hivatalosan, hogy négy francia repülőgép Szófiára számos bombát dobott. Egyik repülőgép folytatta útját tovább Bukarest felé, alól fontos megbízatással leszállott.

„Osszeesküvés a miniszterelnök ellen.”

— Távirati tudósítás. —

Kevés ember állt olyan szilárdan a viharok közepette és megingathatatlanul az idők zivatarában, mint a magyar kormány feje. Alit a revolvergolyóval szemben, állt orkánokkal szemben, amelyekről mindenki azt hitte, hogy gyökerestől tépik ki azt a tölgyet, amelynek védelme alatt oly biztonságban érezte magát a magyar nemzet minden joga és igazsága. Tisza István gróf az a férfiú, aki nem szokott megijedni a maga árnyékától. Tehát valószínű, hogy ma sem vált nyugtalanabbá, amikor arról értesítették, hogy a budapesti rendőrség az élete ellen törő merényletéről rontotta le a leplet.

A dolog úgy kezdődött, hogy a nyugati pályaudvaron egy detektív gyanusnak talált egy 14—15 éves menekült fiút, aki a hosszú utól elfáradva katonaköpenybe burkolózva aludt. Bekísérte a gyermeket a VI. kerületi kapitányságra, ahol azt mondotta az őt kihallgató rendőrtisztnek, hogy *Reisenbüchler* Viktornak hívják. A fiú, mikor megkérdezték, hogy kik a hozzátartozó és mit csinál Budapesten, a tisztviselő legnagyobb meglepetésére így válaszolt:

Azért vagyok a fővárosban, mert meg akarom gyilkolni a magyar miniszterelnököt.

— Napok óta foglalkozom a tervvel és fáradozom azon, hogy Tisza István ellen intézendő merényletem sikerüljön. A magyar összeesküvéket jellemző ez a nyíltság mosolyra készítette a rendőrtisztet. A fiú ezt észrevette és a leghatározottabban kikérte magának, hogy az ő elhatározása és tervei fölött valaki mosolygjon. Természetesen ezután sem vették még komolyabban a gyermeköt, hanem átküldték a főkapitányságra, ahol azután megtudták tőle a részleteket is, amelyek azonban egyáltalán nem voltak valami sokkal komolyabbak, mint az „összeesküvő” nyílt vallomása.

— A budapesti népszállóban helyezték el — mondotta a gyermek — és ott egy *Biró* Zoltán nevű 17 éves fiúval ismerkedtem meg. Sok mindenről beszélgettünk és amikor elpanaszoltuk egymásnak Erdély sorsát, mind a ketünkben egyszerre született az a gondolat, hogy a menekülők szenvedéséért Tisza Istvánon bosszút kell állni. *Biró* kijelentette, hogy ő is helyeshi a gondolatot, de csak megfelelő tiszteletdíj ellenében hajlandó a végrehajtásban részt venni, mert ingyen nem érdemes az ilyesmit csinálni.

— Keresni kell oda egy mecénást — úgy mondotta — aki eme világra szóló nagy ügy érdekében hajlandó lenne anyagi áldozatokat is hozni.

Sokáig kerestünk a nagy urak nevei közt, végre nekem eszembe jutott, hogy erre a mecénási szerepre *Kovács Gyulánál*, a volt gyomai képviselőnél alkalmasabb embert lámpással sem lehet találni. Neki már személyes tapasztalatai vannak és így meg tudja ítélni, hogy mennyi veszéllyel jár egy ilyen merénylet végrehajtása. Elhatároztuk, hogy telefonálunk neki és felkérjük, hogy küldjön nekünk kétezer korona ösztöndíjat. Szereztünk egy telefonkönyvet, hogy megtudjuk a címét. De legnagyobb megrökönyödéssel és megdöbbenéssel úgy találtuk, hogy *Kovács Gyula* neve nincs benne a telefonkönyvben.

— Ilyen emberrel, akinek még telefonja sincs, ilyen nagy ügyben nem lehet semmit sem kezdeni, jelentette ki *Biró* és így abbamaradt „a merénylet a miniszterelnök ellen.”

A rendőrség egyelőre őrizetben tartja az éretlen fiút és keresi az alkalmas mecénást.

Egy minorita házfőnök menekülése.

(Asbóth dr. kftene napos utja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az erdélyi nagy szerencsétlenség, nagy hullámveréséből folyton újabb s újabb töredékek sodródnak felénk, hogy örökösen érdekes részeit képezzék annak a Veresragin izü képnek, amelyet alattomos lelkek, elvakult tehetségek, a rablás vágyától tüzesen égő kézzel most festettek be a világtörténelem lapjaira.

Az oláh faj minden jellegzetes vonása vibrál e kis történetek megkapó eseményeiben.

Egy-egy esetvonalás s intelem a jövő számára, hogy megvetéssel forduljon el e levett süvegü, de vérszomjas néptől, amely önmagát törölte ki a kulturnépek sorából, mert rabló módjára vetett tüzesóvát Erdély csodásan szép bérceire s kiverte a békésen szunnyadó idilli-kus falvak népét a nagy világba. Nap-nap után futnak át városunkon a menekülők csapatai, majd minden órában láthatunk szalmatetős „echós“ szekereket, amelyekben egy lábba kelt világ népei járják az utat, hogy időleges othont keressenek maguknak.

A modern népvándorlás e szomorú jelenetei belemarkolnak a lelkünkbe s egy kívánságot váltanak ki, hogy bárcsak minél előbb visszatérhetne e nép fölégetett tűzhelyei s ledöntött galambducos házaik közé...

A kézdivásárhelyi menekülők közül ma érkezett Aradra Asbóth Viktor dr. az ottani minorita rendház főnöke s főgimnáziumi tanár, aki munkatársunknak szívesen bocsátotta rendelkezésére uti élményeit.

Asbóth dr. szimpatikus, előzőkeny modorával fogadott s csak hosszas kérésre — a szerény emberek jellemző tulajdonságával — kezdett beszélni a menekülés részleteiről. Éles megfigyelő lelke, minden legaprólékosabb mozzanatra úgy rezonált, mintegy fotografáló gép kis notesze, míg az uton átélt események pontos képét rajzolja meg.

A menekülés izgalmait egy kissé megviselték a különben mindig jó kedvű embert; s amikor beszélni kezd, egy-egy fájdalmas vonás suhan át arcán, mint a kellemetlen napok utolsó emléke.

Az első hír.

Az oláh hadüzenet állandóan kísértett bennünket — mondja Asbóth — olyan volt, mint a lidérc fény, hol lángolt, hol elszunyadt, mi azonban Kézdivásárhelyt egész az utolsó napokig lehetetlennek tartottuk.

Városunk közel fekszik a határhoz, kereskedőink folytonos összeköttetésben voltak oláh üzletfeleikkel, s még ezek sem sejtettek semmit, pedig a kereskedővilág érzéke minden beálló változást jelezni szokott. A város képe teljesen nyugodt volt; épp ezért, amidőn 28-án, hajnali 4 órakor a városi dobos felriasztotta a népet, az álmából felzavart lakosság az első pillanatban azt sem tudta, mihez fogjon.

Az utca megélenkült, s amikor kimentem, minden felől azt kérdezték tőlem, meneküljenek-e, vagy maradjanak?

A rendház értékes dolgait biztonságba hozva, egy társammal nekiindultam az utnak, ahol már több mint 6000 ember tolongott óriási hőségben, s porban, amelyet a szekerek, s az elhajtott állatok végtelen sora vert fel.

A város csakhamar kiürült, a menekülők tömege ott kigyózott az erdei utakon, egymás után halad a sok szekér, — rajta a hevenyében megmentett holmi — s a kis lovacsák fáradtan húzták a számkivetésbe induló hontalan népet. Bent a városban Benkő tanácsos zápte át az igazgatást, mint legidősebb hivatal-

nok, s várta a megjelenő oláh előőrsoket, hogy a védtelen várost átadja nekik.

Az ottani minorita plébános, Máhig Bernard önként vele maradt a néma városban, amelynek népét elnyelte a nyomokban fel szálló porfelhő.

Utban a hegyeken át...

Asbóth dr. két kofferjét magához véve, Straubert Benedek segédlelkész kíséretében neki indult a torjai utnak. Egylovas szekéren jöttek; többet gyalog, mint kocsin. Ahol az ut meredek volt, ott még ők segítettek a szegény állatnak; mint a régi bevándorló magyarok... A nap melegen sütött, sugarai ott csillogtak az utszéli sziklákon; az éj azurját egy parányi felhőske sem éktelenítette el; Erdély havasai, e megkövesült titánok, a megkeményedett életerők szomorúan nézték az árnyas völgyek futó népét.

A hegyek barna arca még sötétebbre vált, de a fenyőtábor zöld palástján átsurruló szél már reményről, bátorságról, kitartásról sutogott.

Fáradtan, éhesen értek déli 12 órakor Torjára, a fásasztó hegyi tura után. A város üres, lakói szintén elszaladtak, a közelgő veszedelem elől.

Mivel itt élelem, segítség nem volt, megindultak újra, hogy tovább járják a megpróbáltatás utjait.

Este Bálványos-Füredre értek. Csillagos ég alatt, a szabadban töltötték az első éjjelt.

Az ég alján rózsaszínű tüzfátyol húzódott, az égő falvak lángoló fénye volt. Csendes volt minden, csak egy-egy felrobbantott hid óriási dördülése zavarta meg a menekülők alvását; néha ágyudörrenés jelezte, hogy ott esatázik már a magas bércek tetején a hazaszeretet az álnoksággal, az igazság a hamis, sunyi néppel, amely orozva tört be szentségtelen lábakkal Erdély földjére. Reggel Bikszád felé vették az utat.

— Érdekes menet volt — jegyzé meg Asbóth. Kaleidoskopszerű kép, amelyet a véletlen nagy színerő ereje hozott össze.

Ember, állat egy gomolyagban. Az uton elhullott sertések feküdtek, a bujdosók oldalán haladt a Bereckben elfogott pár oláhországi kém, közöttük egy pópa is katonai fedezettel; azután a munkára kiosztott s hamarjában összeszedett 600 orosz fogoly s az ajtózi szoros védelmére kirendelt magyar és bosnyák népfelkelők. Pár százán voltak, mikor az oláh át-tört. Hősiesen állta a kis csapat a támadást, Leonidásként védekezett Erdély egyik kapujánál, míg végre a tuleró elől hátrálni kényszerült. Most ők is együtt jöttek a vásárhelyi menekültekkel — üres falvakon át.

Emberlakta vidéken.

A harmadik reggel már Baróton találta a menekülő népet. Itt egy kellemetlen hírt közölt a főispán velük, hogy Székelyudvarhely felé nem mehetnek s így aggodalmas lélekkel, fáradt testtel bár, de mégis elindultak Alsó-Rákos irányába.

Kihalt falvak, néptelen porták, élettelen házak helyett itt már emberlakta vidékre tá-
laltak.

A kedélyek is kissé lecsillapodtak, amidőn megpillantották a messze távolban a megváltó vasuti vonalat. A házfőnök s kísérője 96 kilométer gyaloglás után szintén idejutottak, ahonnan már vonaton folytatták az utat.

Segesvár felé.

Hosszas viszontagság után végre vonatra ültek, amely Segesvárra vitte őket. Az állomás helyett nyílt pályán vesztegeltek étlen-szomjan, míg végre a türelmét vesztett éhes tömeg a vasut mentén elterülő kukoricásba ment s sült kukoricával csillapította éhségét.

Dánoson keresztül Medgyesre jutott a főnök, ahol míg a házfőnök az állomásfőnöknél ebéden volt, a vonat elindult. A lemaradt házfőnök egy petroleumos kocsin fékjen folytatta utját, míg Balázsfalván elérte a vásárhelyieket s innen már újra együtt mentek Tövisre, ahonnan végre Kolozsvárra 9 nap múlva megérkeztek.

Asbóth dr. az ottani minorita rendház vendége volt. Az ut fáradalmainak kipihenése után Aradra jött, e nagy, életveszélyes Odyssea után, ahol rendtársai szerető körében talált újra családi kört...

Különösen két dolgot emelt ki Asbóth dr. elbeszélésében. Mind a kettőről már irtak a lapok. Az első leszögezni való tény, a hatóságok teljes közömbössége, vagy tehetetlensége. Senki sem törődött a menekültekkel, senki nem tett egy lépést az érdekekben. Csendőrr egy pár volt, intézkedés semmi. Leirhatatlan zürzavar, amelyben méltóságos asszonyok, hirneves emberek, köztük Benedek Elek, kénytelenek voltak cigányokkal egy kocsiba utazni, lakni. Második az a nemtörődomség, amellyel a menekülők vonatát fogadták, Ötszázhuszonnyolc gyermek és háromezer felnőtt még a legszükségesebb táplálékhoz sem tudott jutni. Különösen sokat szenvedtek a gyermekek. Résztelenség, állami közönyösség kísérte őket, míg végre Nagyenyeden a város közönsége — egy urinó jóvoltából — meleg levessel üdítette az elesigázott utasokat...

— Ez volt az én menekülésem története, ezeket az impressziókat váltotta ki belőlem e nagy megpróbáltatás, amelynek imár mint láthatja most már vége, mondta mosolyogva — Asbóth dr.

Mi aradiak egy régi jó ismerőst üdvözlünk a menekült házfőnökben, mert fiatalabb éveiben itt működött, ahol most barátai, ismerősei körében megpihen e nagy vihar után.

Dr. Sz. L.

Kitüntetés. A király Balla Ferenc jogszigorló, városi tisztviselőnek, a gyulai 2-ik honvédegyalozred hadnagyának, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a signum laudist adományozta.

Jelentkezés hadapródiskolai felvételi vizsgára. A m. kir. nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnoksága értesíti az alább megnevezetteket, kiknek jelenlegi címe a parancsnokság előtt nem ismeretes, hogy pályázó fiukat a hadapródiskola évfolyamába való felvételi vizsgához folyó hó 19-én délelőtt 6 óra 30 percére Nagyváradon az iskola parancsnokságnál mutassák be, Czinyád Lajos állami iskola igazgató Sepsiszentgyörgy, Sára György dohánygyári tisztviselő Sepsiszentgyörgy, Turóczi István magánzó Kézdivásárhely, Hírdén István gazd. intéző Fogaras, dr. Fejér Antalné kir. tanácsos özvegye Csikszereda és Miklósi Endre folyam. és tengerhajózási tiszt Orsova. Tóth alezredes iskola-parancsnok.

Kenyérjegyek kiosztása. Varjassy Lajos polgármester közhírré teszi, hogy az október havi liszt- és kenyérjegyeket a kiosztó bizottságok eddigi működési helyükön szeptember hó 19., 20., 21. és 22-én délelőtt 8—12 és délután 2—6 óra között fogják a jelentkezők között kiosztani.

Aradon elhunyt hős német tisztiek.

(A hátszegi harcokban megsebesült hadnagyok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ne maradjon virág letépetlenül, ne maradjon szem szárazon, vigyük el a kerteknek és mezőknek minden pompáját és díszét, álljunk körül sirató szemmel és zokogó szívvel annak a két hősnak a koporsóját, akik ennek az országnak szent földjét magasztosították ottárrá azzal, hogy vérük omlásával segítettek megtisztítani az orvul betört ellenségtől. A szövetséges hősnek két apostola néma ajakkal is hirdeti, hogy a legszentebb emberi kötelek fizik össze azokat a seregeket, amelyek korának gyöngyét, Erdélyt szabadítják fel az oláh horda betolakodásától. Két hős német fiatal hadnagy Aradon hunyta le örök álmra megtört szemét, miután a hátszegi csatában rohamra vezette azokat a német fiukat, akik idecsétek, hogy hazájuk nagy érdekeit, annak jövőjét és fejlődését fenyegető szláv áradatot az erdélyi Kárpátokban tiporják össze. Holnap délután a katonai járványkórház halottas kamrájából kísérik mindannyian, amennyien csak élünk Aradon, utolsó útjára Steppun Max Richard hadnagyot, aki huszonkét éves korában egy irtózatos dum-dum lövegtől találva, retentő kínok között jött el ide, ebbe a hálás városba, hogy örök pihenőt találjon.

Tegnap este tíz órakor hozta elhaló testét a katonai kórház vonat Hátszeg felől, a többi sebesült bajtársával együtt, a hős hadnagyot. Ápolóinak állítása szerint már az uton eszméletlen volt magas sebláza következtében. Az ellenség puskagolyója nyakán s torkán áthatolva a nyelvért ronsolta szét, úgy, hogy csak mesterséges módon tudtak vele lélegzetet véteni orvosai. Mikor a vonat befutott az aradi állomásra és az inspekeiós szolgálatot teljesítő Drechsler Henrik dr. megvizsgálta, azt állapította meg, hogy a fiatal hős pererei meg vannak számkálva. Azonnal intézkedett, hogy le-

szállítsák a kórház vonatára. Az ápolók hordágyon bevitték a betegnyugvó állomásra, ahol Steppun Max Richard kilehelte hűsége lelkét. Hőlttestét a katonai járványkórház halottas kamrájában helyezték ravatagra. A nála talált iratokból megállapították, hogy a szászországi Weimarban született és ott lakó aijjának üzletében volt alkalmazva.

Ugyancsak ma halt el Aradon, az arad megyei kórház sebészeti osztályán a magyar nemzet hálójára méltóan, Brenkman Erich hadnagy, aki halálos sérülését ugyancsak a Hátszegtől délre zajló csatákban szerzte. Ő is az oláh galádság és embertelenség tagadhatatlan bizonyítékául dum-dum lövegtől kapott irtózatos haslövést, amely gyógyíthatatlannak mutatkozott már akkor, mikor az aradi kórházba került a daliás katona. Tegnap este tíz órakor érkezett ő is azon a vonaton, a mely Steppun hadnagyot hozta a szomorú uton. A kórházban a leg gondosabb ápolás alá vették Zimmermann Károly dr. igazgató és Schmidt János dr., a kik megállapították, hogy a sérült testrészt megoperálni nem lehet. Morfium injekciót kapott fájdalomcsillapítására a beteg és reggel négy óráig csendesen szunnyadt. Ekkor hirtelen felriadt, majd felugrott, de visszahanyatlott ágyára, mert vérömlés tört be. Körülbelül egy órai haláltusa után kiszenvedett. A hatóság a nála talált magánlevelek nyomán, csak annyit tudott megállapítani, hogy az elhunyt hős Rensburg holsteinei városban lakó egyénekkal állt összeköttetésben és ezért a levelekben talált címekre küldöttek táviratokat. Temetése iránt még nem történetelt intézkedés, mert be kell várni, hogy az elhunyt hős vallási viszonyai is tisztáztassanak.

HIREK.

Arad öröme az oláhok veresége felett.

(Zenés takarodó.)

Kevés olyan boldog napja volt még Magyarországnak népeinek, mint a mai. Ma kelt szárnyra a híre annak a ragyogó diadalnak, a melyet kiváló szövetségesünk, a bolgárok, a németek és a törökök arattak a hűtlen és hit-szegő Románia hadserege fölött a dobrudzsai fronton. E lap hasábjain részletes tudósítást talál az olvasó arról a felséges győzelemről, a melyet a Dunamentén vívtak ki szövetségesünk, Mackensen vezértábornagy parancsnoksága alatt. A diadalnak ma még beláthatatlan következményei lehetnek, mert a jelek szerint most már nyitva lesz az út az árulás főfészeke: Bukarest felé. A nagyszerű diadal híre a kora reggeli órákban érkezett az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez és minden dicsekvés nélkül állíthatjuk, hogy Arad lakossága legelőször a mi híradásunkból szerzett tudomást a korszakalkodó diadalról. Az Aradi Közlöny sűrűgöyeit már fél 10 órakor kifüggesztették a forgalmasabb utvonalakra és villámgyorsan elterjedt a boldogságot okozó örömhír. A délelőtti folyamán a bekügyminisztérium hivatalosan is értesítette az Arad városi és megyei főispánokat, valamint a polgármestert és alispánt hivatali. Délelőtt óta természetesen Arad közönségének a dobrudzsai győzelem volt a főbeszéd tárgya.

— A bosszuálló végzet — mondták — ma varázolt magára sokáig, mert a hitvány

árulók sokkal előbb megkapják a büntetésüket, mint remélhettük volna.

— A bolgár hadsereg époly kitűnően működött a románok ellen, mint a bolgár diplomácia és először nekik lehet köszönni a gyors győzelmet.

— A hitvány oláh banda hamar ki fog takarodni Erdélyből!

Ilyen kiáltások voltak hallhatók a főtéren és a forgalmasabb nyilvános helyeken. Az emberek általában örömteli mosollyal üdvözölték egymást és mindnyájuknak az volt az első kérdése: *Hallott-e már a nagy győzelemről?* Varjassy Lajos polgármester még délelőtt felhívást tett közzé, amelyben a házak fellobogozását kérte a lakosságtól. Igen sokan minden kérelem nélkül is azonnal kitűzték a magyar, német, bolgár és török lobogókat. A helyőrség parancsnoksága elrendelte, hogy ma este a katonazene járja végig a főbb utvonalakot és zenés takarodóval is kifejezést adott a legaljasabb ellenségünket ért csapás felett érzett örömeinknek. Talán csak a béke ragyogó napját köszöntjük majd nagyobb örömmel, mint amilyen taláradó boldogsággal fogadtuk a mai nap sokáig emlékezetünkben maradó hírét.

— A pénzügyminiszter. Bécsben. Bécsből jelentik: Teleszky János pénzügyminiszter este ideérkezett.

— A francia sajtó papírhálya. Amsterdamból jelentik: A Timesnek jelentik Párisból: A francia sajtó a papírossal takarékoskodni fog. A lapok hetenként két napon egyszer két szöveg oldalban jelennek meg.

— Koronczay Frigyes kitüntetése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Koronczay Frigyest, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak igazgatóját a hadiértményes Ferenc József-rend tiszti keresztjével tüntette ki. Az Acsev. kiváló igazgatójának a hadviselés érdekében kifejtett eredményes tevékenységét ismeri el az uralkodó a rendjel adományozásával.

— Aradmegyei hadhadászok. Az aradmegyei jövedelemadó felszámolási bizottság a következő adókövetések adóját fogja tárgyalni és pedig szeptember 8-án: Tamás Demeter, Greek Miklós, Török Árpád, Zeha János örökösei, Br. Bohus Lajos örökösei, Szekula Axent, Faragó István, Kublin Lajos, Br. Bohus Elma Világos, Bosnyák József Holdmészes, Glück Henrik Világos, Szentendrey Béla Ujszentanna, Lannert János Pankota, Motorka Romulus Almásregres, Br. Hammerstein Arnold Elek, Br. Hammerstein Isolda Baden.

— A petrozsényi menekültek halála. Kaptuk a következő levelet: *Tekintetes Szerkesztőség!* Szomorú sorsunkban is kötelességünknek tartjuk, hogy hálás köszönettel emlékezzünk meg Petrozsény nagyközség vezetéséről, kik atyai gondoskodással viseltetnek sorsunk iránt. Ezen gondoskodásuk megnyilatkozása volt, hogy kerületünk országgyűlési képviselője Rosenberg Ignác dr. buzgó utánjárása folytán az Országos Segítőbizottság 5000 koronát adott át a község menekülteinek között leendő kiosztás végett. A kiosztást Magyar- és O-Pécskán, Szemlakon és Aradon Schäffer Hermann dr. és Hacker Márton urak eszközölték, kik ezt nagy körültekintéssel és szeretettel végezték. Jól esik szomorú lelkünknek, hogy az arra hivatottak a megpróbáltatások nehéz napjaiban sem feledkeznek meg rólunk, áldja is őket meg a gondviselés. O-Pécska, 1916. szept. 12. Több petrozsényi menekült.

— Hősi halál. Bugár Viktor a 42. gyalogezred főhadnagya, több katonai kitüntetés tulajdonosa, vegyész-mérnök, m. kir. iparfelügyelő augusztus 14-én a doberdói fensikon, ellenséges gránáttól találva, élete 32-ik évében hősi halált halt. A trieszti katonai temetőben helyezték örök nyugalomra a kiváló katonát, az előkelő rokonság és bajtársa általi őszintén megsiratott kiváló embert.

— Echegaray Jose meghalt. Baseltől jelentik: Echegaray Jose Madridban meghalt. 1832-ben született. Több ízben miniszter volt. Világhírűvé lett drámáival, pszichológiai értekezéseivel, 1905-ben megnyerte a Nobel-díjat. Mint matematikus is kiváló volt. A Magyar Tudományos Akadémia külltagját veszi el vele.

— Menekülteknek munkaalalom. Az aradi ipartestület irodája: Erzsébet királyné körút 16. el tud helyezni minden jelentkező épületasztalost, 2 bádogost, 3 borbélyt, 3 butorasztalost, 3 cipészt, 2-4 csizmadiát, 2 egyengetőgép-munkást, 1-2 fafűrész-munkást, 1 forrasztót, 1 kaptafamestert, 1-2 kefekötőt, 4-5 kerékgyártót, 4 kovácsot, 1 kőművest (lakást is kap), 2 gép- és 3 malakatost, 2-3 órast, 1-2 mázólót, 1-2 kádárt (pintér), 2 szalagfűrész-munkást, 2 vasesztergályost és 1-2 vízvezeték-szerelőt. Jelentkezhetai minden köznapon délután 3 és 5 óra között, az ipartestület székházában.

— A vak katonáknak. A gáji kapitányi hivatala fel nem vett katonai szálláspénzeket, 17 korona 40 fillért és Nikoitis Géza adományát, 2 koronát a vak katonák részére szerkesztőségünk címére küldötte. A pénzt rendeltetési helyére juttatja az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

— Házasság. Léczfalvi Gyárfás Manyika és Prágay Ferenc, a cs. és kir. 46-ik gyalogezred hadnagya, házasságot kötöttek.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett jelentés.

Sarrail megindította offenzíváját.

Luganó. A Secolónak jelentik Szalonikiből: Sarrail tábornok az egész macedón fronton megindította offenzíváját.

Luganó. Az olasz lapok jelentik Athénből: Dimitrakopulosz a kormányalakítást visszautasította, miután az angol követtel negyedóránig tanácskozott. A követ közölte vele, hogy az entente csupán ügyvezető, de nem politikai kormányt óhajtana. A lapok a legkülönbözőbb módon ítélik meg a kormányválság megoldásának módjait. Némelyek a tanácsot adják, hogy Zaimis minden pártnyalattal, de nem a pártvezérekkel koncentrációs kormányt

alakítson, mások koncentrációs kormányt Zaimis nélkül, mások Moskopulosz vezérkari főnököt javasolják miniszterelnöknek. Venizelos kormányalakítását lehetetlennek tartják. Mityleneben, Chiosban és Samosban a szalonikihez hasonló forradalmak törtek ki. A görög kormány elrendelte, hogy semmiféle gőzös Pireuszt el nem hagyhatja. Allitóltag azért, hogy az összeköttetést az említett szigetekkel megszakítsák.

Luganó. A Secoló jelenti: A román király Ivanov tábornokkal a Calaraisibbe érkezett, megtekintette a dobrudzsai frontot. Bukarestből naponta friss csapatok érkeznek a dunai frontra.

— **A rémhírek terjesztőit és a fecsegőket becsukják.** Romániával kitört háború óta a hadieseményekkel kapcsolatban nemcsak a legkihívatóbb rémhírek terjesztetnek, hanem az utcán, nyilvános helyeken stb. sokaknak hallható módon oly kérdések tárgyalatnak meg, amelyek egyes vidékeken operáló csapataink erejére, s esapatmozdulatokra és más katonai rendelkezésekre vonatkoznak, annak megfontolása nélkül, hogy egyfelől valótlán közlések csak általános nyugtalanságot fokozni és az ezen kritikus időben oly szükséges hitet a vég-ső sikerben megrendíteni alkalmasak, másfelől pedig különösen a csapatmozdulatokra és más védelmi intézkedésekre vonatkozó közlemények az ellenséges kémiszolgálatnak válnak hasznára. Felhívja és figyelmezteti a főkapitány a lakosságot, hogy mindenteljesen rémhírek terjesztésétől tartózkodjanak, az ily hírek terjesztőit jelentsek fel, csapataink erejéről, mozdulatairól és a netán tudomásra jutott katonai intézkedésekről nyilvános helyeken ne tárgyaljon, mert amennyiben ily eset tudomására jut, az illető ellen a büntető eljárást kiméletlenül megindítja.

— **A hadifénykép-kiallításra,** melyet a Hadsegélyező Hivatal októberben rendez, a frontokról egyre érkeznek a szebbnél-szebb főlvételek. A kiállítás a háború egész történetét kívánja bemutatni, ezért fontos, hogy mindenki beküldje főlvételeit, amelyek a magyarság szereplését megörökítik. A hivatal minden nagyságban és kivitelben elfogad képeket, vagy filmeket. Az esetleg szükséges előhívást és nagyítást maga végzi. Cím: V., Akadémia-utca 17. sz.

— **Ha apánk felkelésnek** sirjából, bizonyos, hogy egy órán belül visszafordulnak, ha ezt az iszonyú drágaságot látnák. Háziasszonyaink a görnyedő férfiaknak kimondhatatlan szolgálatot tehetnek a takarékosággal. Ezekre meg azoknak a családoknak a száma, akik azelőtt hetenként 10-szer ettek húst, ma legfeljebb kétszer. Azelőtt egy nő kosztüm 100—200 koronába került, ma 50 koronáért állíthatja elő. Amilyen hihetetlenül hangzik ez, így van, mert a Bazar divatlap, — mely évenként több mint százezer muhaszabást szállít előfizetőinek, — igazi művészek által szabott szabásokat készít, melyeket 60—80 fillérjével szállítja előfizetőinek.

— **Elutazás előtt menjünk a rendőrségre.** Green Nándor főkapitány közölte: Igen gyakran előfordul, hogy az utazó közönség oly területekre, hová utazási igazolvány szükséges, utazási igazolvány nélkül kel utra és utközben feltartóztatják és visszautasítják. Felhívom a város lakosságát, hogy mielőtt Aradról elutazik forduljon a rendőrkapitányi hivatalhoz (bejelentési hivatal) hol az utazási igazolványok tárgyában kellő felvilágosítással fognak szolgálni.

— **Birtokosere.** Neuman Dávid (Dániel) eladta Karolina-utcai üres telkét 14.320 koronáért Német János dr. és nejének. — Kozma János és neje eladták Dugonics-utca 36. sz. házat 6200 koronáért Körösladányi György és nejének. — Szathmáry Miklós és neje eladták Perényi-utca 6. számú házukat 35.000 koronáért Leipniker Salamonné sz. Tatier Hermánának,

— **A Kossuth-asztaltársaság tagjaihoz.** Tagtársak! Elmúlt hét esztendeje, hogy hálás kötelességérzet soha nem szűnő lelkesedés, buzgalom és áldozatkészségből, oltárt emeltünk a honszeretetek és ándultuk örökön követendő példának Kossuth Lajos szobrát. Ti tudjátok mennyi szeretet és hazafias érzést keltett és termelt a nagymunka és dicsőséges befejezése, de tudjátok azt is, hogy sokan élnek körülötünk, kiknek áldozatkészségeért halált fogadtunk és ennek a Kossuth-szobor leleplezésének napjának minden évfordulóján helyiségünkben előszóval kell kifejezést adnunk. Hétfőn, e hó 18-ikán este fél 9 órakor jöjjetek el minél többen, hozzátok el családotok tagjait is. Kik velünk részesedtek a magasztos munkában, legyen részük az emlékezésben is, mert nem ünnepeink, de emlékezni akarunk. Ott legyetek! A Kossuth-asztaltársaság elnöksége.

— **Adományok.** A hadbavonultak hátramaradtjai javára a polgármesteri hivatalba a következő újabb adományok érkeztek be: Mikosévits Iván 20 kor., Weisz Lajos 5 kor., Beretz kapitány persely gyűjtése 126 korona.

— **Segítsük az erdélyi menekülteket.** Az erdélyi menekültek segélyezésére Arad város főispáni hivatalába a következő adományok folytak be: Bodor János szásvárosi református lelkész 50, Spitzer Péterné Magyarád 10, Iritz Frigyes Magyarpécska 10, Edvi Illés Péter 10, Popoviciu Vazelián Marosborsa 5, Weisz Mór és fia cég 500, Meer Imre cs. és kir. 29. gy. e. zászlósa 20, Bene Sándor 20 korona. — Az aradi nővédelmi hivatalba újabban a következő adományok érkeztek a menekültek részére: Mittner Józsefné 12, Diesl Károlyné 10, báró Bohus Lajosné 30, Polcz Józsefné 2 korona. Természetbeni adományt küldtek: Mittner Józsefné, Ehrenfeld Anna, gróf Bréda Viktorné, Green Nándorné, Kremmer Elly, Schelly Mátyné, Eissen Józsefné, melyekért hálás köszönetet mond a menekültek nevében a hivatal vezetősége.

— **Egyéves önkéntesi kiegészítő vizsgára** előkészítés nyerhető a vizsgára megállapított tananyag alapján vidékre is. Bővebbet Engel gyors- és gépiró iskolájában, Lázár Vilmos-utca 2.

— **A Szcolális Nőszótársulat** aradi szervezete folyó hó 18-án, hétfőn délután 5 órakor a városháza dísztermében tartja szeptemberi összejövetelét Schlachta Margit előadásával egybekapcsolva. A tagokat és érdeklődőket ez uton is meghívja az elnökség.

— **Harisnyákat, tolett szappanokat, kafeárut, erszényeket, reticulókat, dohánytárcákat,** kiváló minőségben árusít Grünwald és Moskovitz cég Aradon, József főherceg-utca 1. szám alatt (Városházával szemben.) 2025

— **Borittz módszer szerinti német esti tanfolyam** f. hó 20-án kezdetét veszi. Beiratkozás este 7—8 közt. Engel gyors- és gépiró-iskola, Lázár Vilmos-utca 2. 4929

Tolvajok! Tolvajok!

(Filipeszku cikke a einkosairól.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ugyanerről a Bratianu Vintiláról, az oláh hadügyminiszteréről, aki bátyjának valóságos rossz szelleme, a következő szó szerint igaz, és jellemző esetet beszélik: Az öreg Bratianu egy ízben Bukarestből Simajába utazott: szalonkocsiban utazott ugyan, de ez nem mentette meg attól, hogy egyszerre eltűnt a pénzerszénye, amelyben nagyon jelentékeny összeg volt. A vonatot azonnal megállították és az összes utasokat megmotozták. De a pénzt senkinél sem találták meg. Végül megvizsgálták azt a szalonkocsit is, amelyben Bratianu Vintila ült atyjával. És most általános meglepetésre kint, hogy a pénztárca Vintila ur zsebében volt. Az oláh viszonyok alapos ismerői határozottan állítják, hogy Vintila ur ennek a sokat ígérő kezdetnek megfelelően fejlődött tovább.

A leghírhedtebb és legelvetemedettebb oláh politikusok egyike Kosztineszku pénzügyminiszter, Bratianu sógora. Beavatott emberek jól tudják, hogy ez az ember a legutóbbi néhány év alatt, legalább husz millió frank vesztegetési pénzt fogadott el. A mit nem kapott ő személyesen, azt megkapták fia és vejei, a kik a pénzügyminiszterrel együtt valóságos vesztegetési szindikátust alkotnak. A ki Oláhországban görbe utakon akar valamihez jutni és e végből elég teli pénzerszénye van, annak csak Kosztineszku arhoz vagy rokonaihoz kell bizalommal fordulni. A következő eset gyönyörűen beleillik ebbe a keretbe: 1913-ban valaki egy miniszter előtt nagyszerű tervet fejtett ki, a mellyel az oláh állam több milliót kereshetett volna. A miniszter nagy érdeklődéssel hallgatta az előadást és végül egész nyíltan ezt mondta: „Igen, nagyon helyesnek tartom mind ezt, menjen csak el titkáromhoz és beszéljen vele a részletekről és a — provizióról.”

Oláhország politikai életének leghívtányabb és legromlottabb alakja Jonesca Take volt miniszter. De romlottsága nyilvánvalóan öröklött baj. Apja alárendelt határvámhivatálnak volt, a ki csodálatosan értette annak a módját, hogy sovány fizetéséből több milliót takarított meg a kit, ámbar már régen meghalt, még ma is egész Oláhországban általánosan ezen a néven ismernek: Gica Pungás Gica, a zsebtolvaj. Jonesku Tákéről mai kebelbarátja, Filipeszku, következőképpen nyilatkozott: „Karp ural ellenkezően Jonesku az az ember, a ki energiával és tehetséggel az oláh népnek összes bűneit, összes rossz tulajdonságait párosítja. Mélyen a mi korunk alatt áll. A románok között a legutolsó. De ezzel az osztályozással még megtisztelésben részesítetn őt. Mert nagy tisztelgetést így beszélni egy emberről, a ki a külföld által sugalt, fontartott és szubvencionált akciót visz keresztül. Egy ember, a ki a külföld kitar, Cézár módjára viselkedik nálunk. Milyen gyalázat.” És egy másik ember, Grecianu Demeter, a ki csak legujabban lett tákista, ezt írta róla: „A tákizmus oly emberek csoportja, a mely a román társadalom leggazabb sőpredékéből áll.”

Filipeszku még múlt évi novemberben cikket írt ezzel a főlirattal: *Tolvajok! Tolvajok!*, amelyben különösen Ileszcut, Oláhország mai vezérkari főnökét támadta meg. Cikkében azt állította, hogy a hadügyminiszter között, aki akkor Bratianu volt és bizonyos üzletemberek között, akik a viszonyokat meggazdagításukra használják föl, nagyon benső összeköttetés áll fenn, hogy vannak hivatalnokok, akik megvesztegetik magukat és hallgatásukért pénzt fogadnak el, hogy papirtalpas cipőket, béleletlen kabátokat, s oly nadrágokat szállítottak, a melyek már a harmadik napon szétszakadtak stb. A kormány kijelentette, hogy a támadás Filipeszku bosszujának műve, mert fia nem vehetett részt a hadsereg szállításokban.

ECETSAV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd
áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba
üveg 580 gram-

mos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet
készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 4597

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Aradi iparosok a rokkant katonák segélyezésére szolgálatában. Az aradi Állami ipari szakiskola igazgatósága, a kereskedelemügyi miniszter intézkedésére megrokkant katonákat fog — egyelőre csak a vas- és a faiparban — 6—8 hónapi tanfolyamokon elméletileg annyira kioktatni, hogy ezen iparok bizonyos ágai-
ban kenyérkeresethez jussanak. E rokkantak gyakorlati kiképzése azonban ipari kisműhelyekben történék, ha aradi iparosok azok kitanítására vállalkoznak a délutáni órákban a saját műhelyükben. E kitanítás az iparnak csak egyik főirányában, a kellő kezűgyesség elsajátításáig folya. A mesternek anyag- és idővesztését a kormány megéri tené. Bővebb tájékoztatást az ipartestület irodája ad.

— A Hungária Biztosító közgyűlése. A Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság e hó 30-án tartja rendes évi közgyűlést, amelyen megállapítják az 1915. évi mérleget, a nyereség- és veszteségszámlát, továbbá igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagokat választanak.

— Kivételes díjszabás a M. F. T. R. T.-nál. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy gabona-, hüvelyes és örlemény-küldemények részére október 1-én kezdődő érvényességgel kivételes díjszabás lép életbe. Ez az új díjszabás, amely az említett árucikkekre egyrészt a társaság állomásairól, másrészt a bajor királyi államvasutak Lokalbahn A-G. München, a württembergi királyi államvasutak, a badeni nagyhercegségi államvasutak, valamint a szász királyi államvasutak állomásaira regensburgi útrakás mellett közvetlen kombinált díjtételeket tartalmaz, az igazgatóságnál leaz beszerezhető.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlőtekért nem vállalunk felelősséget.)

Nyilvános köszönet.

Az én földi boldogságom, áldott lelki feleségem elvesztésének mély fájdalmát azon aggodalmam is súlyosbította, hogy talán egymagam fogom sírjába kísérhetni őt. De Isten kegyelme nemcsak azt engedte meg, hogy legközelebbi szeretteit gyűjthessm koporsója köré, hanem szászvárosi és általán hunyadmegyei ismerőseinknek, köztük hatóságoknak, sőt aradiaknak is minden ismeretség nélkül, oly meghatóan impozáns gyűlekezetet hozta össze a nemes részvét, amire gondolni sem mertem.

Amily égető szívünkön a seb: épen olyan enyhítő harmatként érintett ez. Fogadják mindazok, akik ebben részeseek, annál inkább, akik már a szenvedő szív gondozásában segítő kezet nyújtottak, mindnyájunk nevében soha el nem évülő hála nyilvánítsomat.

Arad, 1916. szept. 16.

Edor János,
szászvárosi ref. lelkész.

PRO PATRIA!

Bugár Sebők és neje szül. Bozgan Terézia úgy a saját, mint a többi rokon nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a végső napjaik reménysége, családjuk büszkessége, a legjobb és legkedvesebb fiu, testvér, vőlegény, unokafivér, sógor és nagybácsi,

Bugár Viktor,

sz. és kir. 43. sz. gyalogezred tart. főhadnagya, több katonai kitüntetés tulajdonosa, vegyész-mérnök, m. kir. állami műszaki iparfelügyelő,

1916. évi augusztus hó 14-én, a Doberdoi fensíkon, ellenséges gránattól találva, élete 32-ik évében, hősi halált halt.

Drága halottunk földi maradványai ideiglenesen a san-danileoi (Trieszt) katonai temetőben lettek elhantolva.

Akkor hagyta itt bennünket, amidőn földi boldogságod küszöbén állt! Örökké nevető szemeid immár soha sem látjuk többé...

Pihenj esendően ott, az idegen földben és álmódj a boldogságról, amely után oly nagyon sóvárogstál!

Kelt Miklakán, 1916. szeptember hó 12-én.

Bugár Szilárd, honvédfőhadnagy mint bátyja. Popoviciu-Bozgan János földbirtokos. Faurcau Sándor, földbirtokos. mint nagybácsi. Dr. Stoinescu Sandor, ügyvéd, unokabács. Singor Dori, Aussia, mint menyasszony. öz. Bugár Demeterné szül. Saoua Mária, mint sógor. Bugár Steluta és Viktoria, mint unokahugó. Dr. Stoinescu Sándoró sz. Paou Lucia, mint unokahug.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

1916. szept. hó 17-én, vasárnap:

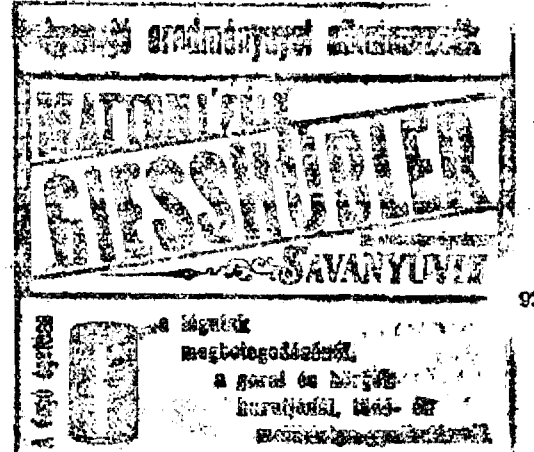
Szenzációs újdonság

Szentgyörgyi

remete.

Népdráma 4 felvonásban.

Franzeska Bernini.

125 koronaért

egy finom öltönyt vagy felöltőt mérték után készít

Hauptfogel Ferenc

férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 2887

Borszesek

Szöllőzuzók

Borszivattyuk

Gummitömítők és

Pincegazdasági

eszközök kaphatók

Burza Testvéreknél

Aradon, Boros Beni-tér 1. szám

Gyümölcskosár

6 és 10 kilós tartalomnak, továbbá prima

rézgálic

buzspácoláshoz, kapható

Donáth Simonnál,

Arad, Vácsey-utca 4. Telefon 524.

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondog nevelés. Magántanulók előkészítő tanfolyama. Zene és idegen nyelvek oktatása.

Székely Ilonka

okl. tanítónő

Arad, József főherceg-ut 19.

Telefon 525. 2887

A sárgán is épen úgy hat,
Akárcsak a feketén,
Olyan sima mint a tükör,
Ha cipőre kenem én.
És mint csillag — épugy csillog
Ide-oda rajt a fény;
Micsoda egy csoda hát ez?
— — Ez a

PYRRAM

CIPŐ-KRÉM

Gyártja: **BENESTESTVÉREK, GYŐR**

6907

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállítás legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát fizetnek annak, ki fogvizének használatát mellett, fűvege 1 kor. valaha ismét forrást kap, vagy a szája büzlök. Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Plan Wien, X., Goethe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában. Aradon: G. Földes Kelemen, Deák Ferenc-ut. 11. sz., Hehe Vilmos, Batthyány-u. gyógyszerárban és Vojtek és Weisz drogueriájában. Vidékre — ahol nem kapható — küldők 7 üveget kor. 7.20 bérmentve. Kérjük mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak. 8921

Telefon szám 242.

Villamos zseblámpa elemek.

Volfram égők kaphatók 4849

Kalmár József cégnél Arad, Salacz-utca 2. szám.

Meghívó.
Ménés hegyközség tagjai a folyó év és hó 17-én délelőtt 10 órakor Ménés községházánál tartandó

hegyszéki gyűlésre

- ezennel meghivatnak.
- Tárgy:**
1. 1916. évi számadások jóváhagyása.
 2. 1917. évi költségvetés megállapítása.
 3. Születési határidő kijelölése.
 4. Napköziotthonok megállapítása.
 5. Egyéb indítványok tárgyalása.
- Ménés, 1916. szeptember hó 10.
- 4802 Hegyközségi Előjáróság.

5 fillér
(1 levelezőlapért) a kötsége, ha főárjegyzékemet kéri, melyet kívánatra díjmentesen küldök.
Első órágyár: Kourád János cs. és kir. udv. szállító Brúx 1100. sz. Cseheraz.
Nikkel v. acél horony-órák E 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12.
„Sváci Roskopf” horony művel E 7., 8., 9., 10., 11., 12.
Háború-emlék-órák nikkel v. acél E 11., 12.
Tömör ezüst horony-órák. Óra E 19., 20.
Ezüst és acél álló órák nagy választékban legelőször árakon 8 évi irasbeli jóállás. Szállítás a nyarvétel. Kockázat nincs! Kiszállítás megengedve vagy pénz vissza. 0871

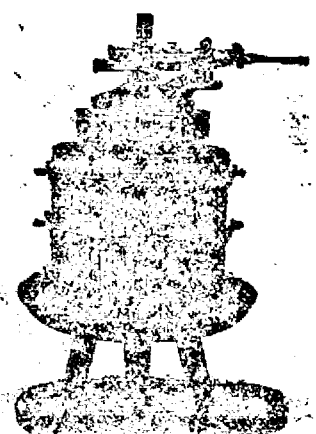
Szilva és törköly-

pálinkát kis- és nagymennyiségben, jutányos árak mellett közvetítik.

Schwarcz Pál

kereskedelmi- és itáláru-ügynöksége
Arad, postafiók 15. Interurbán telefon 1128. 4912

Kovács Soma és Társa Arad, gépuvar.

Nagy készlet gyári árakon: Borsajtó, szőlőszűző, szivattyu, hortómű, eke, borona, trieur rosta, vetőgép, darálómalom, gazd. gépek, szerszámok, műszaki áruk.

Viszonteladóknek,
ügynökök, házalók- és vásárosoknak a legrészebb helyemmel házzal

házi áldás
paspapirtóval minden nyelven.
40x58 cm. nagyságban kapható

Hugó Jellinek
Strickerel-Fabrik 7081
Wien, VII., Lindengasse 55.

Hordókat petroleumos, olajos, kátrányos, sziruposat, szecseset a legmagasabb áron minden mennyiségben készpénzfizetés mellett veszünk úgy helyben, mint bármely vidéki vasút vagy hajóállomáshoz szállítva.
Hordóügynökök kerestetnek.

Weisz Lipót és Társa olaj, gápszir, kocsikölcs, és gyákereskedők
Budapest, IX. ker., Hentes-utca 17. szám.
Interurbán Telefon: József 14-50. 6009

Saját termései, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók
Winter Adolf
ügyvédnél Aradon, 4853
Deák Ferenc-utca 40. szám.

Meghívó!
Györök hegyközsége szülőkörösai a folyó évi szeptember hó 24-én d. e. 9 órakor Györök községháza tanácstermben tartandó

közgyűlésre

meghivatnak. 4809

Tárgysorozat:

1. Az 1917. évi költségvetés megállapítása.
2. Az általános születési határidő kitűzése, a születési munkabérek megállapításával.
3. Általános tisztújítás.
4. Esetleges indítványok.

Györök, 1916. szeptember 15.

Tabajdi Gyula, Csorvinszky Istvan, hegyközs. író. hegyközs. elnök.

P. k. 7974/8. 1916. sz. sz. sz.

Árverési hirdetmény.
Az aradi kir. járásbírósnak a fenti sz. végzése következtében Ortotay Lajos javára 2200 kor. tőkekövetelés, ennek 1915. évi március hó 15. napjától járó 6% kamatai, 1/2 váltódíj és eddig 885 kor. 06 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt és 2100 koronára becsült 1 darab használt automobil Aradon, Fábán utca Ortotay-palotában, 1916. év szeptember hó 26-ik napjának délelőtt 11 órakor nyilvános árverésen leg-többet ígérő vevőnek el fognak adani.
Arad, 1916. évi szept. hó 12.
Najmányi Béla, bír. végrehajtó.
4920

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számították.
Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.
A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések díjára fizetendő.
A hirdetések délután 1/2 óráig vételnek fel.
A kiadóhivatal tanácsa magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Oklatás.

Teljes ellátásra
polgári iskolás leányok vagy deákok felvételnek. Cim a kiadóban. 4876

2-3 éves iskolai
tanulót teljes ellátásra elvállal Veres Ferenc. Bővebbet Aulich Lajos-u. 7/d., vagy Forray-utcai kosárfonóda (Gróf Nádasdy-ház.) 4888

Magános ut
teljes ellátást keres egy tisztességes családnál. Cim a kiadóhivatalban 4898

Alkalmazást keres.

Fiatal, hadmentes vasműves
állást keres. Cim a kiadóban. 4914

Német kiszerény,
idősebb urinőhöz vagy magános házaspárhoz, esetleg fiatal leányok mellé ajánlkozók október 1-éi belépéssel. Cim Stronhal Róza, Bastonya, I. kerület 180. 4900

Deutsches Fräulein
sucht Stelle zu Kindern, auch nach der Provinz. Briefe erbeten unter «Deutsche» in der Administration «As Kcs» Zrinyi-utca. 4918

Hadmentes
fűszer és vas szakmában jártas segéd, október elejére alkalmazást keres. Zsurkony Péter, „Kereszténységvetkező” Badacsonytomaj. 4921

Úgyes masszázsoló
és tyukaszemvágó, husz évi gyakorlattal, délutáni és esti órákra privát házhoz ajánlkozik. Huber János masszázsoló, Thököly-téri gőzfürdő. 4951

Egy 19 éves
fiatal, hadmentes kereskedő segéd fűszer-, rövidaru- és vasszakmában teljesen jártas, állást keres. Cim Mezei Gergely, Úszentanna. 4985

Középkora
intelligensebb úrvegy nő ajánlkozik alárusítónőnek fűszer, confection stb. üzletbe esetleg háztartásnőnek. Beszél 3 nyelvet. Címeket a kiadóba kér. 4988

Úgyes háziasszony
csekély díjazásért házakhoz ajánlkozik. Címeket a kiadóhivatalba kér. 4997

Alkalmazást nyer.

Deutsches Fräulein
mit Zeugnissen wird zu einem grösseren Kinde aufgenommen. Minorita-épület, I. em., ajtó 3. 4916

Deutsches Mädchen
bescheiden, anständig, wird für Stubenmädchenarbeit aufgenommen. Széchenyigassa 2. I. Stock, rechts. 4909

Megbízható
bejárónő keresetk. Cim a kiadóban. 4008

Fűszerüzletembe
személyi felvezető, hosszabb gyakorlati bíró ügyes kiszolgáló kisasszonyt. Engel Gyula, Vilmos-szász-tér. 4005

Gazdasági kutató
hadmentes, földművelésiskolát végzett, ki hasonló minőségben alkalmazva volt, alkalmazást nyer okt. 24. belépésre Vajda Zsigmond kunárotal gazdaságában, u. p. Magyarbányegyes. 4867

Megbízható.
úgyes, mindenek szakszerű és bizonyítványokkal felvértezett. Gróf Apponyi-körút 8. földszint 2. 4884

Oklatás.

Polgári
és középiskolai magánvizsgálatokra előkészítést méréseket tanfolyamok mellett nyerneke mindkét nemű tanulóknak, középiskolai tanár vezetése alatt. Vidékieknek teljes ellátással. Jelentkezés: Lázár Vilmos-u. 3. Gép- és gyorsíró iskola. 4929

Mr. Finisternátus Arad,
Ohorin Aron-utca 1. Fejvesz bentlaké rendezés és magántanulók. Előkészítéssel felkészítéssel magánvizsgálatokra is. Prospektust készséggel küld. 4864

Korcsák magánoktatás.
2-4 polgári vagy hat elemi osztály előkészítéssel bíró nők és férfiak iradók részére alapos, gyakorlati oktatást nyerneke könyvtel, levelezés, gyors- és gépirásban, terdel munkálatokban, 4 havi tanfolyamban. Díjtalan állásbiztosítás. Beiratás minden nap. Gép- és gyorsíró iskola. Lázár Vilmos-u. 2. 4930

Lakást keres.

3 szobás lakás
mellékhelyiségekkel, a Szabadság tér közelében, nov. 1-re kerestetik. Cim a kiadóban 4908

Két butorozott szoba
konyhával vagy konyha használattal, azonnal kivenni. Ajánlatot kérek „Sch.” cim alatt a kiadóhivatalhoz. 4895

Kiadó lakás.

Kiadó
közbejárattal butorozott szoba. Wesseleny-utca 56. földszint 6. 4810

Közbejárattal
cinosan butorozott szoba aricsaládnál okt 1-re kiadó, szolid uriembernek. Cim a kiadóhivatalban. 4873

Lakás kiadó
2 szobás utcai lakás mellékhelyiségekkel november 1-re, egy 4 ablakos erkélyes, modern utcai szoba előszobával, butorozva, vagy anélkül is kiadó. Hal-tér 6., Hirschmann ház, sarok. 4930

3 szobás
udvari lakás azonnaira kiadó. Kis-utca 4. sz. 4928

Kiadó november 1 ére
Petőfi-utca 10 számú (a színház, gymnasium, városkőze közelében) teljesen modern házban egy utcai 5 szobás II. emeleti lakás, felszerelve a legkényelmesebb mellékhelyiségekkel. Bővebbet a házfelügyelőnél. 844

Egy 3 és 4 szobás utcai
és egy 3 szobás kertli lakás, teljesen elkülönítve, modernül felszerelve, november 1-re kiadó. Hosszinger-u. 5. 3118

Vétel és eladás.

Zongora
jó karban lévő és egy Singer-varrógép eladó. Urban Iván-utca 5. 4908

Szülőprések és szők
kiváló minőségben, jutányos áron beszereshetők Opálosi hitelszövetkezettől, Opálos (Aradon.) 4901

3 szoba butor,
továbbá női ruhák és fehérneműk eladó Thököly Imre-u. 52. 4911

Jutányos áron eladók
hordók, morzsológép- és kőszerszám, Ovártca 2. 4915

Többféle berendezések
eladók. Thököly-tér 2. sz. 4917

Jókarban lévő
bicikli eladó. Cim a kiadóban. 4922

Eladók
kisebb-nagyobb oroshordók, borfejűgép teljes felszereléssel, rézcsapok, tölcserák, fertályok, Schrüde- és parafadugók, nagy standívvegek, Likör essenciák, továbbá irászatok, mángorlók, különféle palackok, kopirprés, káposztázó- és dugaszoló gép. Hirschmann Albert, Hal-tér 6. 4925

Pótkávé
— nem hadi — kapható Färber Lajos fűszerkecskedésében. 4453

Vasak
a legmagasabb áron iraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignátz, Szt. Pál-u. 12. 29

Kéz szedett tölgymakkot
veszek, valamint tölgymakkos területeket is bérelek. Ugyancsak állom több cséplő-géparnitura és szántásra alkalmas magánjáró eladó. Goldia Kornél, Nadab. 4877

6 pár orsó, új
igásherezám eladó. Krasztel Mártonné szilgyártó, Pankota. 4866

Új butorhitelt!
Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön. és részlet fizetésre szállított Garai Károly bel. köz. utoriáteleiben Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Használt varrógépek
megvételnek, újak kaphatók Hal-tér 6. sz., Beregi Kálmánnál. 4800

Tűzifa eladás.
Az Acsev. alvácni erdőüzlete megkezdte tűzif termékeinek eladását. Selejtmentes bükkhasább és doronci, waggontölekekben megrendelhető az Aradi és Csánádi Együttműködés erdőüzletvezető-egységénél, Arad, József főherceg ut 22. földszint. 4366

Tábori dobozok,
levelező-lapok, levelek és papírok nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 808 6-1

Baromfi-üzlet
biztos ezer egyedül kapható Wajdits gyógyszertárban, Ferenc-téri kórházzal szemben. Úvegje 1 kor. 80 fillér, nagy úveg 3 kor. 27/22

Ingatlan.

Egy 7 szobás
moderán magánház, nagy telekkel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4835

Üzletek.

Tulajdonunkat képerő
pankotal butorgyár, gépfűrészel együtt, október 1-éi házszámra kiadó. Értelmezhetni lehet a Pankotali Gazdasági és Iparbank Rézvezényeltársaságánál, Pankotán. 4923

Az állomás közelében
egy élelmiszer-üzlet bevonulás miatt eladó. Pécelai-ut 1/b. Értelmezni ugyanott. 4924

Jóforgalmu
vegyeskereskedés trafik- és italüzlettel engedélyvel, berendezéssel együtt eladó. Bővebbet Hajó-u. 5/a 4890

Cukrázda.
Igen jól jövedelmező cukrázda, befizetett, visszavontatás miatt eladó, esetleg megfelelő értékű házzal elcserelehető. Bővebbet Varga cukrász, Szabadság-tér. 4817

Koronfale.

Egy nagyobbüzlet
berendezett méhes, házak, szőlő- és veteményes kertek és a hozatartalom összes melléképületekkel együtt bérbe, esetleg szabad kézből eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4927

Bekebelezésre
20.000 korona késszámú keresek, úgynök díjazatik. Ajánlatot Baromfi gazdasági jellegre a kiadóba kérek. 4889

Holcni.
A legértelmesebb arczszéplő és finomított, lizádó, fényes, zsíros, atka- (mitesseres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapotrát öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rugótt csodás szép lesz, mintha valami mosás ehelet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és H. H. pipacsapann és vegyeszeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 17

Raktárhelyiség
világos és száraz kiadó a Messenger-boy vállalatnál. 4001

Tyukszem
és minden bőrteményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-tapasza. A legmagrögzöttebb tyukszem e tapaszt párnapi használata után leválik, a gyötörő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 60 fillér. Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész Arad 12

Tűzifa eladás
waggon'ete'enként
Bővebb felvilágosítást ad:
Kera János és Treai
tűzifatelepe 4827
Bél, Elom és Bokszeg-Bél.

Zongora javítások
és hangolások
nagy helyben, mint
vidéken pontosan
eszközöltetnek.
4328

Ehrbar Henrik
zongorahangoló
Arad, Bathyányi-u. 26.
Városi zenekola.

Mattsine-fele
patkány- és egérintés
új eljárás szerint.
Patkány- és egérintéshez ajánlok patkány- és egérintő-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.
A patkány- és egérintő bacillus árai:
1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.
„Matteine“
vegyészeti laboratorium
Arad, Horos Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 4118

Grosz J. és Tsa
magyarbányegyesi seprőgyára legmagasabb napi ár mellett vesz
cirokkalászt.
Közvetítőknek 1-2 korona jutalébot adunk. Ugyanott
seprőgőző munkások
keresteinek.
Szoba- és ruhaseprőket ismét-eladóknek napi ár mellett ajánlunk. Ciroktermelőknél la vetőmagot adunk. 4816